gemeente Krimpenerwaard

LOS · ruimte maak je samen

Opgavennotitie Actualisatie Omgevingsvisie Krimpenerwaard

In opdracht van de gemeente Krimpenerwaard

1 september 2026

Colofon

Gemeente Krimpenerwaard
Provincialeweg 5a
2861 EB Bergambacht
Tel: 0182-72 99 99
www.krimpenerwaard.nl

Laatst gewijzigd: 1-9-2026 17:20:00

LOS · ruimte maak je samen
Nieuwe Linie 1-3,
5264 PJ Vught
Tel: 073 - 7113770
info@losruimte.nl
www.losruimte.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Aanleiding actualisatie 4
1.2 Plaats van de Opgavennotitie in het proces 4
1.3 Totstandkoming van de Opgavennotitie 5
1.4 Relatie met Omgevingswet 5
1.5 Leeswijzer 7

2 Kernkwaliteiten van Krimpenerwaard 8

2.1 Landschap 8
2.2 Water 10
2.3 Bodem 13
2.4 Natuur en biodiversiteit 15
2.5 Landbouw 17
2.6 Cultuurhistorie en erfgoed 19
2.7 Dorpen en linten 22
2.8 Economie 24

3 Opgaven voor de actualisatie 26

3.1 Strategische hoofdopgaven 26
3.2 Gebieden waar keuzes samenkomen 27
3.3 Systemen en kwaliteiten die richting geven aan ontwikkeling 28

Bijlage: Wat is er veranderd sinds de vaststelling van de omgevingsvisie? 30

1. Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard 30
2. Integraal Beleidskader Sociaal Domein 31
3. Nieuwe beleidskaders 32
4. Ontwikkelingen en trends 35
5. Nieuwe bestuurlijke accenten 37
6. Inzichten vanuit de organisatie 38

1 Inleiding

1.1 Aanleiding actualisatie

De gemeenteraad heeft in 2021 de Omgevingsvisie Krimpenerwaard vastgesteld. Sindsdien hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan die aanleiding geven om de visie te actualiseren. Op nationaal, provinciaal en lokaal niveau zijn nieuwe beleidskaders vastgesteld en uitgewerkt in sectorale omgevingsprogramma's. Daarnaast heeft de gemeente met het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard en diverse omgevingsprogramma's haar ambities op verschillende beleidsterreinen verder uitgewerkt.

Ook de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven zijn in de afgelopen jaren verder ontwikkeld. Thema's als vergrijzing, sociale basis, woningbouw, water en bodem, klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, gezondheid, bedrijvigheid en de toekomst van het landelijk gebied vragen om actuele keuzes en een samenhangende benadering. Tegelijkertijd blijkt uit de toepassing van de huidige omgevingsvisie dat behoefte bestaat aan meer integrale en gebiedsgerichte afwegingen tussen opgaven en belangen.

De actualisatie biedt daarnaast de kans om de omgevingsvisie beter te laten aansluiten op recente bestuurlijke keuzes en beleidsontwikkelingen. Zo zijn in het huidige bestuursakkoord aanvullende prioriteiten en ambities benoemd die relevant zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Ook leeft de wens om de omgevingsvisie sterker te verbinden aan uitvoering en monitoring, zodat inzichtelijk wordt in hoeverre beleidsdoelen worden gerealiseerd en wanneer bijsturing nodig is.

De actualisatie van de omgevingsvisie biedt daarmee de mogelijkheid om nieuwe ontwikkelingen, beleidsinzichten en bestuurlijke ambities te verwerken in één actuele, integrale en richtinggevende visie voor de fysieke leefomgeving van de gemeente Krimpenerwaard.

1.2 Plaats van de Opgavennotitie in het proces

De actualisatie van de omgevingsvisie verloopt in verschillende stappen. Iedere fase kent een eigen doel en resultaat.

In de **analyse- en opgavenfase** is onderzocht welke ontwikkelingen, beleidskaders, bestuurlijke ambities en praktijkervaringen relevant zijn voor de actualisatie van de omgevingsvisie. De resultaten hiervan zijn samengebracht in deze Opgavennotitie. In deze notitie wordt inzichtelijk gemaakt welke ontwikkelingen relevant zijn voor de gemeente Krimpenerwaard, welke nieuwe beleidsmatige en bestuurlijke accenten zijn ontstaan en welke opgaven daardoor centraal komen te staan in de actualisatie van de omgevingsvisie. Deze Opgavennotitie vormt daarmee de inhoudelijke basis voor de vervolgstappen in het actualisatieproces.

Deze Opgavennotitie bevat nadrukkelijk nog geen oplossingen of beleidskeuzes. Deze komen aan bod in de volgende fase: de **oplossingenfase**. In die fase wordt onderzocht hoe de gemeente met de geconstateerde opgaven wil omgaan en welke dilemma's en keuzes daarbij horen. Het resultaat hiervan wordt vastgelegd in een Notitie gedragen oplossingen en dilemma's. Die notitie doorloopt het formele besluitvormingsproces bij de gemeenteraad.

De uitkomsten van de oplossingenfase vormen vervolgens de basis voor de **visiefase**, waarin wordt toegewerkt naar een geactualiseerde omgevingsvisie. In die fase worden de keuzes vertaald naar een actuele, integrale koers voor de fysieke leefomgeving van de gemeente Krimpenerwaard.

Tot slot volgt de **uitvoeringsfase**. Hierin wordt uitgewerkt hoe de ambities uit de omgevingsvisie worden gerealiseerd, welke rol verschillende partijen daarbij hebben en hoe de voortgang wordt gevolgd. Het resultaat hiervan is een uitvoeringsparagraaf en een omgevingsmonitor.

1.3 Totstandkoming van de Opgavennotitie

Deze opgavennotitie is opgesteld op basis van een brede analyse van ontwikkelingen, beleid en praktijkervaringen. Daarbij is onderzocht welke veranderingen sinds de vaststelling van de omgevingsvisie in 2021 relevant zijn voor de fysieke leefomgeving van de gemeente Krimpenerwaard.

De analyse heeft bestaan uit verschillende onderdelen. Allereerst zijn relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen geïnventariseerd. Vervolgens zijn nieuwe Europese, nationale, provinciale en gemeentelijke beleidskaders geanalyseerd. Daarbij is bijzondere aandacht besteed aan omgevingsprogramma's, sectorale beleidsdocumenten en het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard.

Daarnaast zijn de ambities uit het bestuursakkoord betrokken bij de analyse. Tot slot zijn gesprekken gevoerd met medewerkers uit de gemeentelijke organisatie om ervaringen met de huidige omgevingsvisie op te halen en aandachtspunten voor de actualisatie in beeld te brengen.

De resultaten van deze analyse zijn samengebracht in hoofdstuk 3 van deze notitie. Op basis daarvan zijn de opgaven geformuleerd die centraal staan in de actualisatie van de omgevingsvisie. Deze opgaven vormen het vertrekpunt voor de volgende fase van het proces, waarin mogelijke oplossingsrichtingen, dilemma's en keuzes worden uitgewerkt.

1.4 Relatie met Omgevingswet

1.4.1 Samenhang in instrumenten

De Omgevingswet werkt met een samenhangende beleidscyclus waarin denken, doen en bijsturen met elkaar verbonden zijn.

De omgevingsvisie vormt het startpunt: hierin legt de gemeenteraad de lange termijn ambities vast voor onderwerpen zoals wonen, landschap, economie, natuur, landbouw, mobiliteit en gezondheid. De omgevingsvisie vormt het strategische kader voor de fysieke leefomgeving. Het beschrijft niet alleen wat de gemeente belangrijk vindt, maar geeft ook richting aan toekomstige keuzes en afwegingen. De actualisatie van de omgevingsvisie is daarmee in de eerste

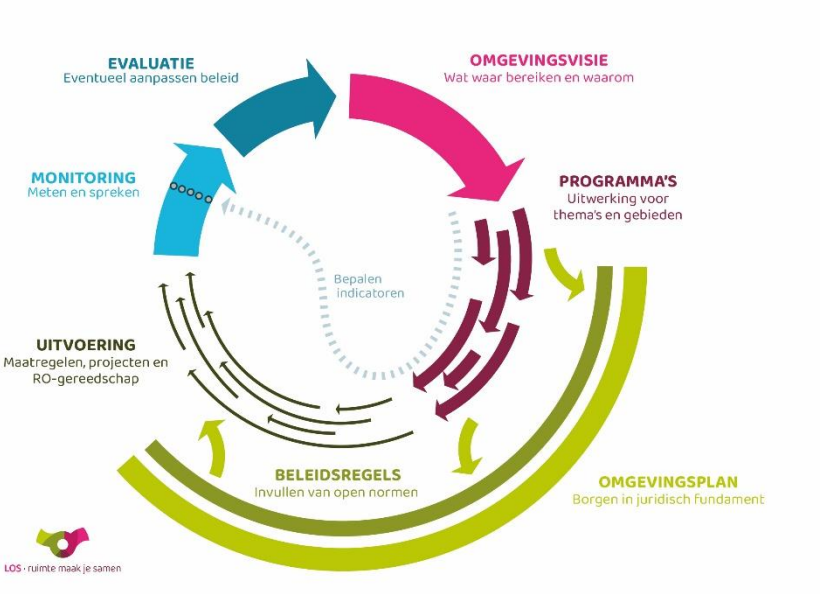
plaats een strategisch gesprek over de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Het is aan de raad om hierover richtinggevende keuzes te maken.

Omgevingsprogramma's werken de doelen en ambities uit de omgevingsvisie verder uit. Dit kan thematisch of gebiedsgericht. Omgevingsprogramma's bevatten beleidsdoelen, maatregelen, projecten en uitvoeringsafspraken. Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie heeft de gemeente Krimpenerwaard diverse omgevingsprogramma's opgesteld, waaronder voor woningbouw, mobiliteit, landbouw, grondstoffen en de sociale basis en maatschappelijke voorzieningen. De omgevingsvisie en omgevingsprogramma's zijn daarbij zelfbindende instrumenten: zij geven richting aan het handelen van de gemeente, maar bevatten geen rechtstreeks bindende regels voor inwoners en initiatiefnemers.

Het omgevingsplan vormt het juridische instrument van de Omgevingswet. Via het omgevingsplan worden ambities en beleidskeuzes vertaald naar regels voor de fysieke leefomgeving. In tegenstelling tot de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's bevat het omgevingsplan regels die wel rechtstreeks doorwerken naar inwoners, bedrijven en andere initiatiefnemers. Het is niet alleen de juridische vertaling van deze doelen en keuzes, maar functioneert als een doorlopende schil rond de gehele beleidscyclus. In het plan worden initiatieven mogelijk gemaakt of begrensd, worden maatregelen uit omgevingsprogramma's geborgd én worden voorwaarden gesteld die nodig zijn om projecten zorgvuldig uit te voeren. Het omgevingsplan wordt daarmee ingezet als sturings- en borgingsinstrument: het verankert ambities, maakt uitvoering mogelijk en wordt aangepast wanneer nieuwe inzichten of opgaven ontstaan.

Projecten en maatregelen geven uitvoering aan de doelen uit visie en omgevingsprogramma's. Hiermee worden beleidsdoelen concreet zichtbaar in de leefomgeving. Vaak is hiervoor een aanpassing van het omgevingsplan nodig, zodat de uitvoering juridisch geborgd is en zorgvuldig kan plaatsvinden.

Monitoring en evaluatie sluiten de cyclus. Aan de hand van indicatoren uit de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's wordt beoordeeld of ontwikkelingen bijdragen aan de bestuurlijke doelen. Wanneer dat niet het geval is, worden ambities, omgevingsprogramma's of het omgevingsplan aangepast. Zo ontstaat een lerend en adaptief systeem waarin de gemeente voortdurend stuurt op brede welvaart en ruimtelijke kwaliteit.

1.4.2 Rolverdeling college en raad

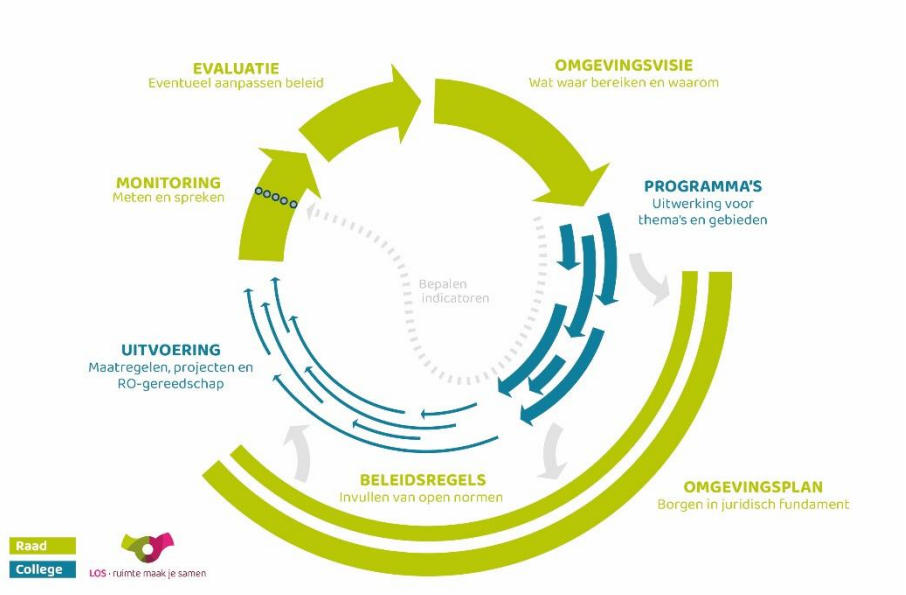
Binnen de Omgevingswet is een duidelijke rolverdeling tussen gemeenteraad en college. De raad bepaalt de koers voor de fysieke leefomgeving door het vaststellen van de omgevingsvisie. Daarmee geeft de raad richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn.

Het college werkt deze koers uit. Omgevingsprogramma's worden door het college vastgesteld en bevatten de inhoudelijke uitwerking van de doelen uit de omgevingsvisie, waaronder maatregelen, projecten en monitoring. De raad wordt betrokken bij de totstandkoming van omgevingsprogramma's en geeft input of kaders mee aan het college, afhankelijk van de (politieke) zwaarte van het omgevingsprogramma.

Het college zorgt voor de uitvoering van de omgevingsvisie en de omgevingsprogramma's via projecten en maatregelen.

Het omgevingsplan is het juridische instrument waarmee beleid wordt vertaald naar regels voor de fysieke leefomgeving. De raad stelt de juridische kaders vast; het college bereidt planwijzigingen voor, werkt met uitvoeringsregels en past het plan toe in vergunningverlening.

Monitoring en evaluatie verbinden de rollen van raad en college. Het college levert inzichten uit monitoring en uitvoering; de raad beoordeelt of de doelen nog actueel zijn en voldoende richting geven. Wanneer bijsturing nodig is, past de raad de koers aan in de omgevingsvisie en werkt het college deze waar nodig bij via omgevingsprogramma's.

1.5 Leeswijzer

Deze Opgavennotitie bestaat uit drie hoofdstukken en een bijlage. Na dit inleidende hoofdstuk beschrijft hoofdstuk 2 de kernkwaliteiten van de gemeente Krimpenerwaard. Deze kwaliteiten vormen het vertrekpunt voor toekomstige ontwikkelingen en laten zien wat de gemeente wil behouden en versterken.

Hoofdstuk 3 bevat de belangrijkste opgaven voor de actualisatie van de omgevingsvisie. Deze opgaven zijn gebaseerd op de evaluatie van de huidige omgevingsvisie, actuele ontwikkelingen en nieuw beleid en vormen het inhoudelijke vertrekpunt voor de oplossingenfase en de verdere visievorming.

In de bijlage is de onderliggende analyse opgenomen. Hierin wordt ingegaan op relevante trends en ontwikkelingen, nieuwe beleidskaders, bestuurlijke accenten en inzichten uit de gemeentelijke organisatie die ten grondslag liggen aan de geformuleerde opgaven.

2 Kernkwaliteiten van Krimpenerwaard

De gemeente Krimpenerwaard kent een aantal kwaliteiten die de gemeente een eigen identiteit geven en onderscheiden van andere gebieden in Nederland. Deze kwaliteiten vormen het fundament onder de leefomgeving en zijn bepalend voor de manier waarop inwoners, ondernemers en bezoekers onze gemeente ervaren. Ze geven richting aan toekomstige ontwikkelingen en vormen een belangrijk uitgangspunt bij het maken van ruimtelijke keuzes. Daarbij worden ook de karakteristieke iconen van de Krimpenerwaard herkend, zoals kaas, zilver, water en het slagenlandschap. Deze iconen zijn nauw verbonden met de geschiedenis, identiteit en ruimtelijke kwaliteiten van het gebied.

Met de vaststelling van de Omgevingsvisie Krimpenerwaard in 2021 zijn deze kwaliteiten beschreven in de zogenoemde *Krimpenerwaarden*. Uit de analyse voor deze actualisatie blijkt dat deze waarden nog steeds actueel zijn en worden herkend. Zij vormen dan ook onverminderd een belangrijk vertrekpunt voor de actualisatie van de omgevingsvisie.

Tegelijkertijd is uit de evaluatie van de huidige omgevingsvisie gebleken dat behoefte bestaat aan meer integrale en gebiedsgerichte afwegingen. Om die reden worden de kernkwaliteiten in deze opgavennotitie ook ruimtelijk inzichtelijk gemaakt. Aan de hand van kaartbeelden wordt zichtbaar hoe deze kwaliteiten samenkomen in verschillende delen van de gemeente. De mate waarin een kernkwaliteit in dit hoofdstuk wordt beschreven zegt niet automatisch iets over de omvang of het belang van de opgaven in de actualisatie van de omgevingsvisie. Sommige kwaliteiten vragen een uitgebreidere beschrijving vanwege hun ontstaansgeschiedenis en ruimtelijke doorwerking. Andere thema's kunnen juist een relatief beperkte beschrijving kennen, maar wel leiden tot belangrijke opgaven of beleidskeuzes in de actualisatie van de omgevingsvisie.

De kernkwaliteiten beschrijven niet alleen wat de gemeente Krimpenerwaard bijzonder maakt, maar laten ook zien wat behouden, versterkt of zorgvuldig ontwikkeld moet worden. Daarmee vormen zij een belangrijk vertrekpunt voor de opgaven en keuzes die in de volgende fase van de actualisatie van de omgevingsvisie verder worden uitgewerkt. Juist omdat de actualisatie inzet op meer integrale en gebiedsgerichte afwegingen, is het van belang om inzichtelijk te maken welke kwaliteiten richtinggevend zijn bij keuzes rond onder meer woningbouw, economie, landbouw, mobiliteit en energie.

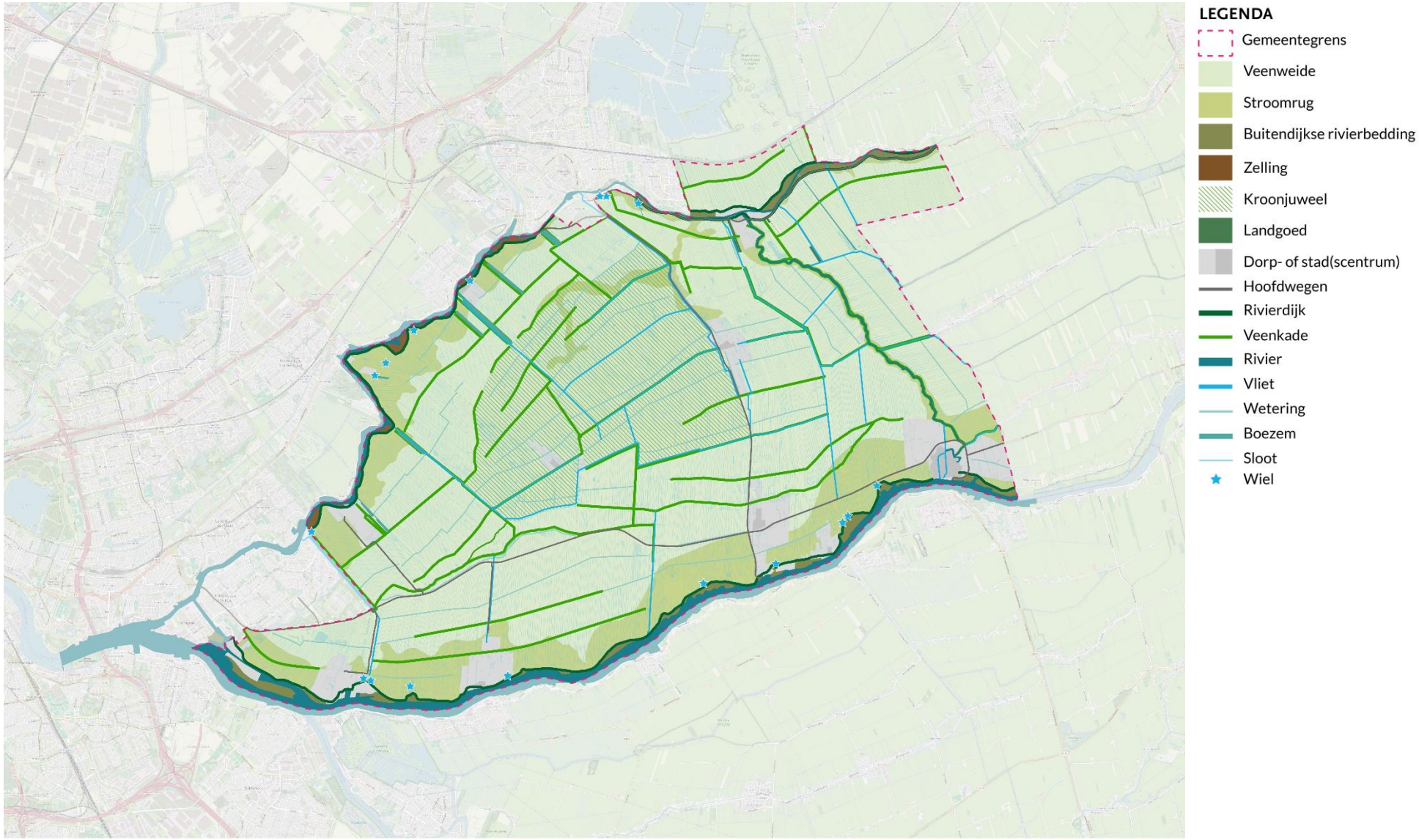
2.1 Landschap

De Krimpenerwaard is één van de grootste aaneengesloten veenweidegebieden van Nederland. Het landschap wordt gekenmerkt door zijn openheid, het karakteristieke slagenlandschap en de sterke relatie tussen water, bodem en menselijk gebruik. Eeuwenlange ontginning van het veen heeft geleid tot de kenmerkende smalle, langgerekte kavels die nog altijd het beeld van de Krimpenerwaard bepalen.

De inpoldering van het veen vond plaats vanaf de oeverwallen van de Hollandse IJssel, de Lek en de Vlist. Vanuit deze ontginningsassen werd het veengebied systematisch in gebruik genomen, vaak met een vastgestelde kaveldiepte, waardoor een herkenbare strokenverkaveling ontstond. Deze ontginningsgeschiedenis is nog steeds duidelijk afleesbaar in het landschap. De oudste polders, waaronder de Nessepolder, de polder Krimpen aan de Lek, de polder Vlist, de polder Bonrepas en delen van de polder Stolwijk, waren rond 1575 al ontgonnen. Rond 1650 was de gehele Krimpenerwaard ingepolderd.

Het landschap bestaat voornamelijk uit veenvlaktes die worden doorsneden door oude stroomruggen. Langs de randen van de gemeente zijn de invloeden van de rivieren zichtbaar in getij-afzettingen, rivierafzettingen en landschappelijke reliëfverschillen. Bijzonder is dat de Lek en de Hollandse IJssel tegenwoordig hoger liggen dan het omliggende veenweidelandschap als gevolg van de eeuwenlange inklinking van het veen.

Langs de Lek bevinden zich buitendijkse aanwasgronden waar de dynamiek van rivier en getij nog zichtbaar is. Ook zijn langs de dijken op verschillende plekken doorbraakwaaiers en wielen aanwezig, die herinneren aan historische dijkdoorbraken. Daarnaast komen langs de Lek rivierduinen voor. Eén daarvan vormt een donk: een natuurlijke verhoging die nooit door veen of klei is bedekt geraakt.

Figuur 1. Het landschap van de gemeente Krimpenerwaard.

2.2 Water

Water is één van de belangrijkste structurerende elementen van de Krimpenerwaard. Het huidige landschap is in hoge mate gevormd door de wisselwerking tussen rivieren, inpoldering en eeuwenlang waterbeheer. De combinatie van rivieren, wielen, zellingen, blokboezems, vlieten, weteringen en sloten maakt het watersysteem van de Krimpenerwaard uniek. Het water vertelt het verhaal van ontginning, waterbeheer en landschap en vormt daarmee een belangrijke drager van de identiteit van de Krimpenerwaard.

Rivieren

De Krimpenerwaard ligt tussen de Lek en de Hollandse IJssel, twee rivieren die onderdeel uitmaken van het stroomgebied van de Rijn. Beide rivieren hebben een eigen karakter en vervullen belangrijke functies voor onder meer de scheepvaart. De Lek vormt daarbij een belangrijke internationale vaarroute tussen het Ruhrgebied en de haven van Rotterdam. De Lek kent een breder profiel dan de Hollandse IJssel, onder meer door de bredere rivierbedding en de flauwere dijktaluds. De kribben die voorkomen dat de rivier gaat meanderen zijn hier groter en langer ten opzichte van de Hollandse IJssel.

Langs de rivieren zijn verschillende karakteristieke landschapselementen aanwezig. Zo liggen langs de dijken diverse wielen: ronde plassen die zijn ontstaan door historische dijkdoorbraken. Deze wateren herinneren aan de voortdurende strijd tegen het water en hebben tegenwoordig vaak een hoge natuurwaarde.

Langs de Hollandse IJssel komen daarnaast bijzondere buitendijkse gebieden voor die bekendstaan als zellingen. Oorspronkelijk waren dit getijdegebieden waar klei werd gewonnen. Later ontwikkelden veel zellingen zich tot watergebonden bedrijventerreinen, waarvoor de gebieden werden opgehoogd. Tegenwoordig hebben zij uiteenlopende functies, variërend van bedrijvigheid tot natuur, recreatie en wonen. Door hun geschiedenis en verschijningsvorm onderscheiden zij zich duidelijk van de historische dijklinten.

De Vlist neemt binnen het watersysteem van de Krimpenerwaard een bijzondere positie in. Deze historische veenrivier vormt van oorsprong een natuurlijke afwatering van het achterliggende veengebied en speelde een belangrijke rol bij de ontginning en ontwikkeling van het landschap. Langs de Vlist ontstond een karakteristiek lint van bebouwing, boerderijen, erven en bruggen dat nog altijd sterk verweven is met het omliggende veenweidelandschap. Door de combinatie van water, lintbebouwing, cultuurhistorische waarden en landschappelijke kwaliteit behoort de Vlist tot de meest karakteristieke waterstructuren van de Krimpenerwaard.

Polders, vlieten en weteringen

Binnen de Krimpenerwaard ligt een fijnmazig stelsel van sloten, weteringen en vlieten dat nauw samenhangt met de historische verkaveling van het gebied. De sloten volgen de rationele verkaveling van slagen die loodrecht liggen op de oeverwal/dijk. Ze voeren het water af naar weteringen. Deze bredere waterlopen liggen haaks op de sloten en voeren het water vervolgens af naar de vlieten, langgerekte waterlopen die fungeren als de hoofdwaterlopen van de polders.

Eeuwenlang werd het water vanuit deze vlieten met behulp van poldermolens afgevoerd naar de blokboezems en uiteindelijk naar de rivieren. Vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw namen (stoom)gemalen deze functie geleidelijk over. Twee historische stoomgemalen zijn nog steeds aanwezig en vervullen, na diverse moderniseringen, nog altijd een rol in het watersysteem. Daarnaast bevindt zich langs de Lek een elektrisch gemaal dat niet alleen water kan uitslaan, maar ook water de polder in kan laten bij droogte.

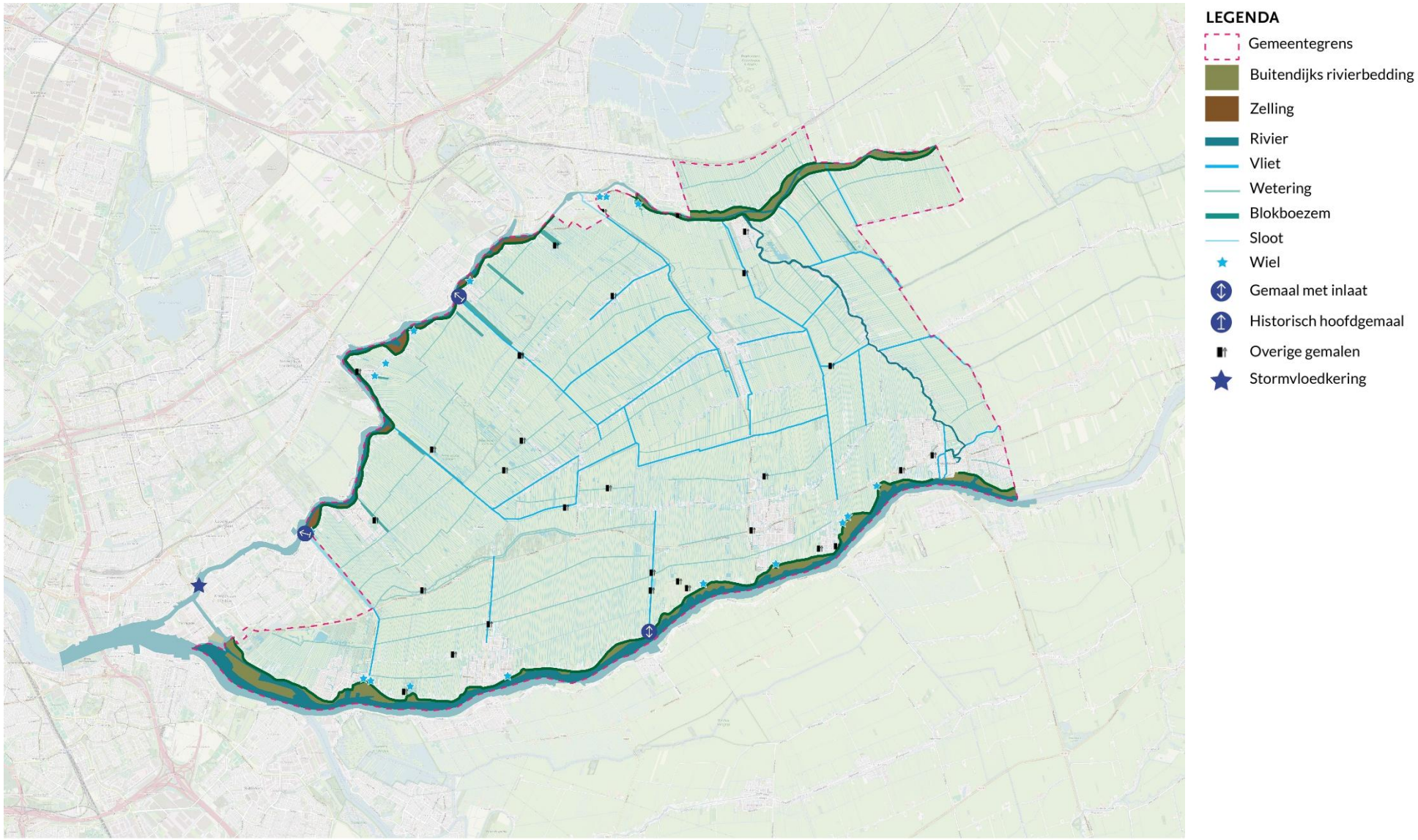
Blokboezems

Een bijzonder onderdeel van het watersysteem zijn de blokboezems langs de Hollandse IJssel. Deze historische waterbergingen bestaan uit een samenhangend geheel van kaden, waterlopen, open water, opgaande beplanting en vaak ook molenrelicten.

Blokboezems werden oorspronkelijk om twee redenen aangelegd. In perioden met hoge rivierstanden was het niet altijd mogelijk om overtollig water direct op de Hollandse IJssel te lozen. De blokboezems maakten het mogelijk om water tijdelijk op te slaan totdat lozing weer mogelijk was. Daarnaast nam door de voortdurende inklinking van het veen het hoogteverschil tussen rivier en polder steeds verder toe. Om dit verschil te overbruggen werden de blokboezems vaak opgedeeld in een boven- en onderboezem, zodat het water in meerdere stappen kon worden opgevoerd. Hierdoor ontstond een robuust watersysteem

dat beter kon inspelen op hoge waterstanden, bodemdaling en verschillen in waterpeil.

De blokboezem met molenbemaling raakte vanaf de 19de eeuw buiten gebruik door de introductie van stoom- en later diesel- of elektrische gemalen. Veel poldermolens werden afgebroken en de blokboezems groeiden vaak dicht met houtopstanden. Dit maakt dat blokboezems momenteel niet alleen cultuurhistorisch waardevol zijn, maar ook hoge natuurwaarden kennen. Daarnaast bieden zij kansen voor waterberging en een klimaatbestendig watersysteem.

Figuur 2. Het watersysteem van de gemeente Krimpenerwaard.

2.3 Bodem

De bodem vormt de basis van de Krimpenerwaard. Het gebied bestaat grotendeels uit veengronden die gedurende duizenden jaren zijn ontstaan in een nat moeraslandschap. Deze veengronden bepalen niet alleen de landschappelijke identiteit van de Krimpenerwaard, maar hebben ook grote invloed op waterbeheer, landbouw, natuurontwikkeling en bodemdaling.

Binnen de Krimpenerwaard komen verschillende bodemtypen voor. Het grootste deel van het gebied bestaat uit veen. Daarnaast komen op verschillende plaatsen gronden voor waar een kleilaag aanwezig is boven op het veen. Deze zogenoemde klei-op-veengronden vormen een overgang tussen de riviergebonden kleigebieden en de uitgestrekte veengebieden in het binnengebied. De aanwezigheid van veen in de ondergrond blijft hierbij bepalend voor de gebruiksmogelijkheden, waterhuishouding en gevoeligheid voor bodemdaling.

Langs de Lek en de Hollandse IJssel komen kleigronden voor die zijn ontstaan door rivierafzettingen. Deze gronden bevatten relatief veel klei en vormden van oudsher aantrekkelijke locaties voor bewoning, ontginning en landbouw. De hogere ligging en grotere stabiliteit maakten deze gebieden geschikt voor vroege bewoning en economische ontwikkeling.

Binnen de Krimpenerwaard komen op enkele plaatsen natuurlijke of kunstmatig verhoogde locaties voor; terpen. De hogere ligging zorgde voor een kleinere kans op wateroverlast en bood bescherming tegen overstromingen.

Kenmerkend voor de Krimpenerwaard is het grote verschil tussen de kleigronden langs de rivieren en de uitgestrekte veengronden in het binnengebied. Waar kleigronden relatief stabiel zijn, zijn veengronden gevoelig voor inklinking en oxidatie. Hierdoor daalt de bodem in grote delen van de Krimpenerwaard geleidelijk. Deze bodemdaling heeft gevolgen voor landbouw, waterbeheer, infrastructuur, funderingen, natuur en de inrichting van de leefomgeving en vormt één van de bepalende kenmerken van het veenweidelandschap.

De ondergrond van de Krimpenerwaard speelt daarnaast een belangrijke rol in de drinkwatervoorziening. In de gemeente bevinden zich verschillende waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden waar drinkwater wordt gewonnen of waar strategische grondwatervoorraden aanwezig zijn. Deze gebieden zijn van belang voor de openbare drinkwatervoorziening en vragen om een zorgvuldige omgang met activiteiten die invloed kunnen hebben op de kwaliteit van het grond- en drinkwater.

Figuur 3. De bodemsoorten in de gemeente Krimpenerwaard.

2.4 Natuur en biodiversiteit

De natuur van de Krimpenerwaard wordt sterk bepaald door het open veenweidelandschap, de rivieren en het uitgebreide netwerk van sloten en watergangen. De combinatie van natte graslanden, weidevogelgebieden, riviernatuur en ecologische verbindingszones zorgt voor een grote variatie aan leefgebieden voor planten en dieren.

De natuur in de Krimpenerwaard wordt niet alleen gevormd door bestaande natuurgebieden, maar ook door grootschalige natuurontwikkeling. Sinds de jaren negentig wordt gewerkt aan de realisatie van circa 2.250 hectare nieuwe natuur als onderdeel van het NNN. In het NNN is een aantal agrariërs en particulieren beheerder (zelfrealisator) van de natuurgebieden geworden. Daarvoor is in 2020 het Natuurbeheercollectief (NBC) Krimpenerwaard opgericht. Hierin hebben natuurorganisaties en agrariërs zich verenigd. Zij richten zich op het beheer van het NNN. De natuurdoelen zijn daarin leidend. In een gedeelte van de gebieden is agrarisch medegebruik mogelijk.

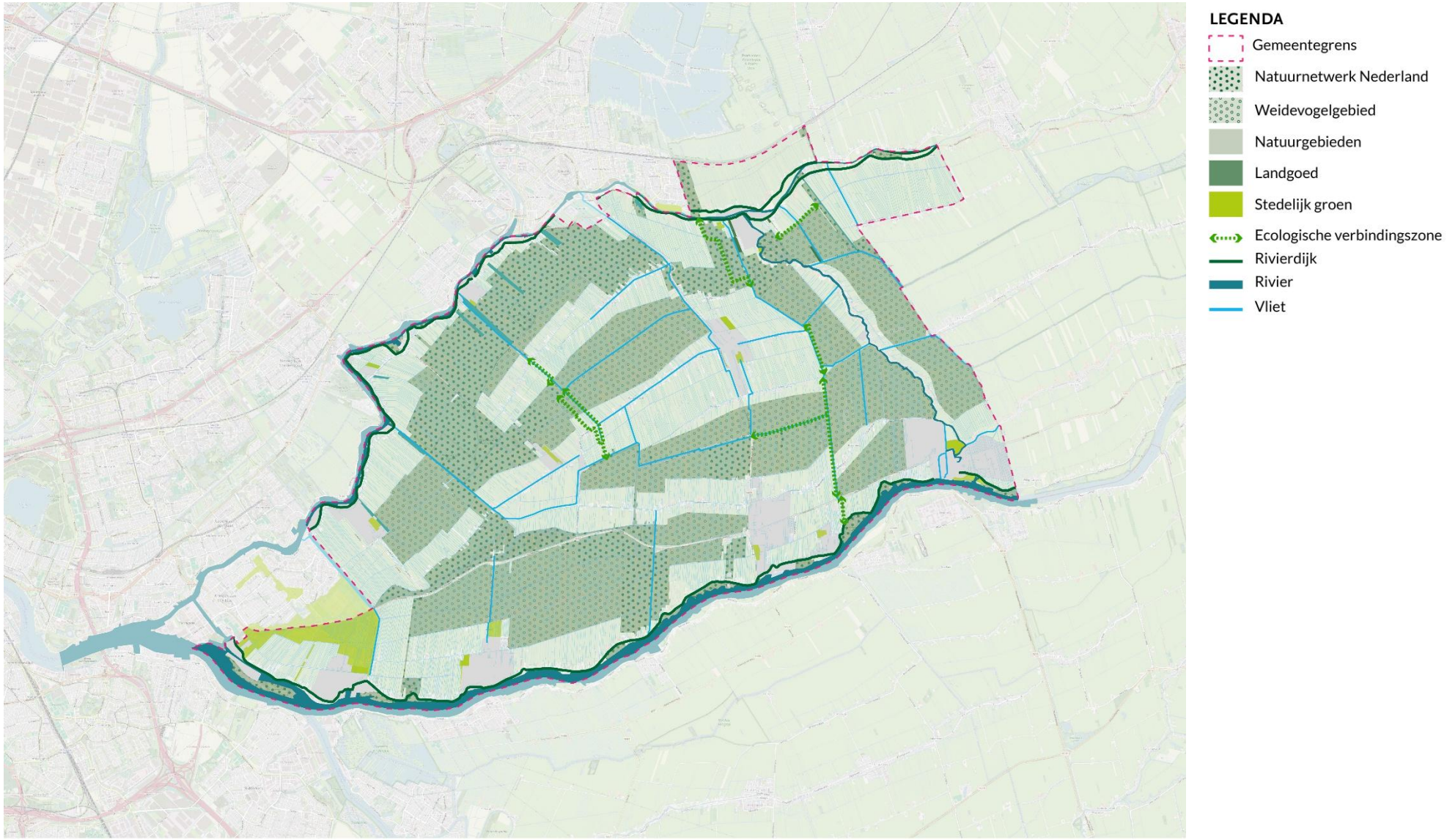
Een groot deel van het veenweidelandschap maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Er is sprake van een aaneengesloten netwerk van onder meer nat schraalland, vochtig hooiland, vochtig weidevogelgrasland en kruiden- en faunarijke graslanden. Her en der komen nog stukjes veenmoeras, veenbos, vochtig hakhout en veenmosrietland voor.

Ook de rivierbedding van de Lek is NNN-gebied. De natuur bestaat hier uit een afwisseling van dynamisch moeras, rivierbegeleidend bos en kruiden- en faunarijk grasland. De dynamiek door het getij maakt deze gebieden zeer waardevol voor tal van bijzondere planten- en diersoorten die afhankelijk zijn van zoetwatergetijden.

De Krimpenerwaard heeft daarnaast een belangrijke functie als weidevogelgebied. Grote delen van het open veenweidelandschap bieden leefgebied aan soorten als grutto, kievit, scholekster en tureluur. Deze vogels komen ieder voorjaar om te broeden en jongen groot te brengen. Het open veenweidelandschap met bloemrijk en drassig grasland vormt de perfecte plek voor deze dieren om hun jongen groot te brengen. De bescherming van deze gebieden is geborgd via provinciaal beleid en regels in de Omgevingsverordening Zuid-Holland. Daarbij zijn zowel het Natuurnetwerk Nederland als provinciaal aangewezen belangrijke weidevogelgebieden van belang voor het behoud van openheid, rust, geschikte leefgebieden en de ecologische kwaliteit van het gebied.

De verschillende natuurgebieden maken onderdeel uit van een fijnmazig netwerk van watergangen, sloten, weteringen en vlieten dat de gehele Krimpenerwaard doorloopt. Deze historische waterstructuren vervullen niet alleen een belangrijke rol in het waterbeheer, maar dragen ook bij aan de ecologische samenhang binnen het gebied. Zij bieden leefgebied, migratieroutes en verbindingen voor verschillende planten- en diersoorten en versterken daarmee de biodiversiteit van de Krimpenerwaard. De weteringen en vlieten vormen daarnaast een samenhangend netwerk dat op verschillende plaatsen wordt benut als recreatieve kanoroute.

Ook rondom de kernen speelt natuur een belangrijke rol. Groene dorpsranden, recreatiegebieden en groengebieden vormen de overgang tussen dorp en buitengebied en voorkomen dat kernen ruimtelijk aan elkaar groeien. Daarnaast bieden zij leefruimte voor planten en dieren, dragen zij bij aan klimaatadaptatie en vergroten zij de kwaliteit van de leefomgeving.

Figuur 4. Natuurgebieden, weidevogelgebieden, ecologische verbindingen en groene structuren in de gemeente Krimpenerwaard.

2.5 Landbouw

De landbouw vormt al eeuwenlang een belangrijk onderdeel van de Krimpenerwaard en bepaalt in belangrijke mate het gebruik van het landschap, de inrichting van de polders en het karakter van de linten. Daarmee speelt de landbouw niet alleen een economische rol, maar vormt zij ook een belangrijk onderdeel van de identiteit van de gemeente.

Na de ontginning van het veen werd korte tijd akkerbouw bedreven. Door de inklinking van het veen werd de bodem echter steeds natter en minder geschikt voor akkerbouw. Hierdoor ontwikkelde de Krimpenerwaard zich geleidelijk tot een gebied dat voornamelijk bestaat uit graslanden en veehouderij.

Ook vandaag de dag wordt het agrarisch gebied grotendeels gekenmerkt door blijvend grasland. Deze gronden worden voornamelijk benut voor melkveehouderij en vleesvee, aangevuld met schapenhouderij en enkele andere vormen van agrarisch ondernemerschap. Op verschillende plekken in de gemeente vindt ook agrarisch natuurbeheer plaats.

De landbouw van de Krimpenerwaard is nauw verbonden met de zuivelgeschiedenis van het gebied. Melkveehouderij en kaasmakerij hebben eeuwenlang een belangrijke bijdrage geleverd aan de lokale economie en identiteit. Ook vandaag de dag vormt kaas één van de kenmerkende iconen van de Krimpenerwaard en draagt deze bij aan de herkenbaarheid van het gebied.

Naast de agrarische productie vervullen veel agrarische bedrijven tegenwoordig ook andere functies. Zo zijn op verschillende plaatsen bedrijven met andere activiteiten op hun erf, zoals boerderijwinkels, recreatieve voorzieningen, zorginitiatieven en andere nevenactiviteiten. Deze activiteiten dragen bij aan een vitaal platteland, versterken de relatie tussen inwoners en het agrarisch gebied en bieden agrarische ondernemers aanvullende mogelijkheden voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering.

De agrarische bedrijfsvoering heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het ontstaan van het karakteristieke veenweidelandschap, maar speelt ook vandaag de dag een belangrijke rol in het beheer en behoud van dit landschap. De combinatie van graslanden, sloten, kades, boerderijen en linten bepaalt in hoge mate het beeld van de Krimpenerwaard. Daarmee is de landbouw niet alleen een economische sector, maar ook een belangrijke beheerder van landschap, cultuurhistorie en leefomgeving.

Figuur 5. Graslanden in de gemeente Krimpenerwaard.

2.6 Cultuurhistorie en erfgoed

De cultuurhistorie van de Krimpenerwaard vertelt het verhaal van eeuwenlang leven met water, veen, landbouw en ontginning. Het landschap, de dorpen en de linten zijn gevormd door de voortdurende wisselwerking tussen mens en natuur. Molens, boerderijen, waterwerken, eendenkooien, vestingwerken en karakteristieke landschapselementen maken deze geschiedenis nog altijd zichtbaar in de leefomgeving.

Waterbeheer en ontginning

Water heeft een bepalende rol gespeeld in de ontwikkeling van de Krimpenerwaard. Om het veengebied bewoonbaar en bruikbaar te maken voor landbouw werden polders aangelegd en ontstond een uitgebreid systeem van watergangen, vlieten, kades, sluizen en gemalen. Windmolens vormden eeuwenlang een onmisbare schakel in het waterbeheer van de polders. Met name de karakteristieke wipmolens waren goed geschikt voor het natte veengebied. De lichte houtconstructie van deze molens maakte ze ideaal voor (veen)gebieden met een slappe bodem. Tegenwoordig zijn langs de Vlist nog verschillende werkende molens aanwezig die herinneren aan deze geschiedenis en als molenbiotoop het landschap langs de Vlist typeren.

Naast de poldermolens kende de Krimpenerwaard ook verschillende industrie-, zaag- en karnmolens. Deze werden gebruikt voor het verwerken van graan, hout en zuivelproducten en stonden vaak nabij de kernen. De mechanisatie van gemalen en industrie zorgde ervoor dat veel molens hun functie verloren en uiteindelijk verdwenen. De nog aanwezige molens herinneren aan de belangrijke rol van windkracht in zowel het waterbeheer als de lokale economie.

Ook de eendenkooien vormen een bijzondere cultuurhistorische kwaliteit. De vaak beschutte bosjes vormen een bijzonder contrast in het open veenweidelandschap. Ze bestaan uit een plas waar rondom bosjes zijn aangeplant en werden van oudsher gebruikt voor de vangst van wilde eenden. Tegenwoordig hebben de overgebleven eendenkooien vooral een landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarde.

Daarnaast maakt de Krimpenerwaard onderdeel uit van de Oude Hollandse Waterlinie. Door delen van het gebied onder water te zetten kon Holland in de 17de eeuw worden verdedigd tegen vijandelijke legers. De steden langs deze linie groeiden uit tot vestingsteden. Schoonhoven is hier een voorbeeld van. Tussen het fort bij Goejanverwelle en Schoonhoven diende de Vlist als een achterlinie. De Koeneschans maakte onderdeel uit van deze achterlinie. De wens om ook Utrecht te kunnen verdedigen, leidde in de 19de eeuw tot de aanleg van de oostelijker gelegen Nieuwe Hollandse Waterlinie. De oude linie verloor toen zijn militaire functie en mocht deels ontmanteld worden. De vestingwerken van Schoonhoven en de Koeneschans zijn de enige twee relicten van deze linie die nog zichtbaar zijn in onze gemeente. Het historische centrum van Schoonhoven met delen van de overgebleven vestingwerken is tegenwoordig aangemerkt als beschermd stadsgezicht.

Agrarisch erfgoed

De geschiedenis van de Krimpenerwaard is nauw verbonden met de landbouw. In het buitengebied staan vele historische boerderijen die beeldbepalend zijn voor het landschap. Een bijzonder voorbeeld hiervan is het Krimpenerwaards hallehuis, een boerderijtype dat specifiek met deze streek verbonden is.

Ook de vele karnmolens, erven en agrarische gebouwen vertellen het verhaal van een gebied dat eeuwenlang draaide op melkveehouderij en andere agrarische activiteiten. Langs veel linten stond van oudsher een karnmolen waar met behulp van paarden melk werd verwerkt tot boter en karnemelk. Restanten van deze zuivelgeschiedenis zijn op verschillende plekken in de gemeente nog terug te vinden. Daarnaast maken streekeigen landschapselementen, zoals geriefbosjes, boomgaarden, erfbeplanting, hakhout bij tiendwegen, pestbosjes en houtopslagen bij blokboezems, onderdeel uit van de agrarische geschiedenis van onze gemeente. Deze elementen zijn niet alleen cultuurhistorisch waardevol, maar dragen ook bij aan biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit.

Een bijzonder cultuurhistorisch waardevol landschap vormt het Middengebied van de Krimpenerwaard, dat door de provincie Zuid-Holland is aangewezen als cultuurhistorisch kroonjuweel. Hier zijn de historische verkavelingsstructuur, waterlopen, kades, linten, eendenkooien en geriefbosjes nog uitzonderlijk goed bewaard gebleven. De samenhang tussen landbouw, waterbeheer, natuur en landschap is hier nog duidelijk zichtbaar en maakt dit gebied van grote betekenis voor de identiteit van de Krimpenerwaard.

Op verschillende plaatsen in de Krimpenerwaard zijn nog veenputten aanwezig. Deze herinneren aan de kleinschalige winning van veen die op sommige plekken heeft plaatsgevonden. De combinatie van weilanden, verbrede sloten en kleine plassen vormt een bijzonder landschapstype dat zichtbaar maakt hoe de mens het veenlandschap door de eeuwen heen heeft benut en veranderd.

Bakens en nederzettingen

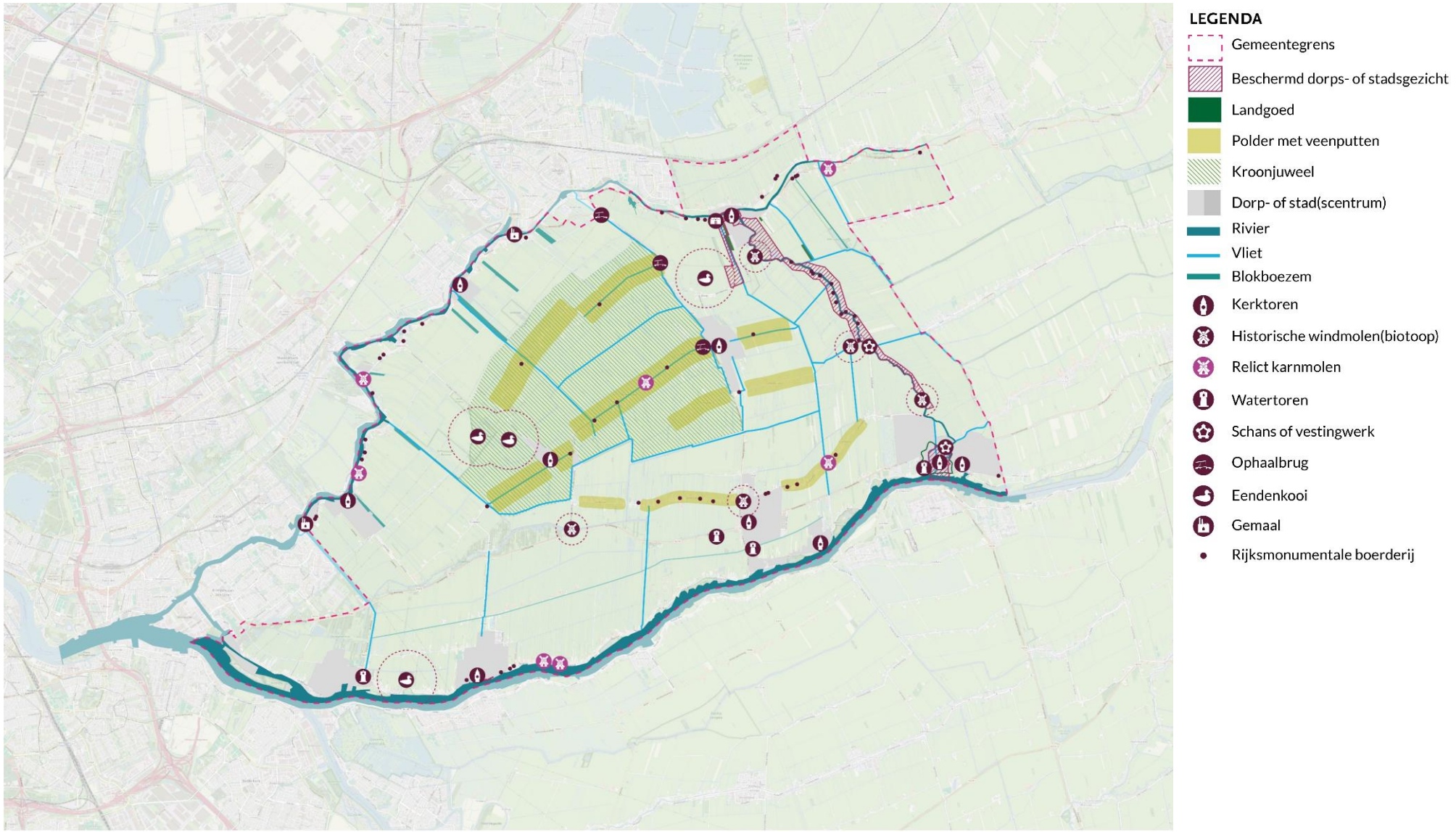
De ontwikkeling van de dorpen en linten is eveneens onderdeel van de cultuurhistorische identiteit van de Krimpenerwaard. Het beschermde dorpsgezicht van de dijklinten langs de Vlist en het beschermde dorpsgezicht van Lekkerkerk laten zien hoe nederzettingen zich hebben ontwikkeld langs dijken, waterlopen en ontginningsassen. Deze historische structuren zijn nog altijd goed herkenbaar in het landschap en vertellen het verhaal van de ontginning en bewoning van het gebied.

Kerktorens en watertorens fungeren van oudsher als herkenningspunten in het open landschap. Vanaf grote afstand markeren zij de ligging van dorpen en steden. Sommige vervullen nog steeds hun oorspronkelijke functie, terwijl andere in de loop van de tijd een nieuwe bestemming hebben gekregen. Ook historische bruggen, sluizen, gemalen en andere waterstaatkundige kunstwerken dragen bij aan de herkenbaarheid en identiteit van het gebied.

Het landgoed Bisdom van Vliet in Haastrecht vormt een bijzonder voorbeeld van cultuurhistorisch erfgoed. Het landgoed heeft niet alleen cultuurhistorische waarde, maar levert ook een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de groene dorpsrand van Haastrecht.

Ook meer recente elementen maken onderdeel uit van het cultuurhistorisch verhaal van de Krimpenerwaard. Een bijzonder voorbeeld zijn de karakteristieke bokpalen van het bovengrondse elektriciteitsnetwerk. Deze houten elektriciteitspalen komen nog op verschillende plaatsen langs dijken en wegen voor en zijn beeldbepalend voor het landschap. De Krimpenerwaard is één van de laatste gemeenten in Nederland met een bovengronds (laagspanning) elektriciteitsnetwerk op bokpalen.

Samen vertellen deze elementen het verhaal van de ontginning, bewoning en ontwikkeling van de Krimpenerwaard. De cultuurhistorische structuren en erfgoedelementen vormen daarmee een belangrijke drager van identiteit, ruimtelijke kwaliteit en de beleefbaarheid van het gebied.

Figuur 6. Cultuurhistorie en erfgoed in de gemeente Krimpenerwaard.

2.7 Dorpen en linten

De Krimpenerwaard wordt gekenmerkt door een fijnmazig netwerk van dorpen en linten en kent verschillende nederzettingstypen, waaronder dijkdorpen, polderdorpen, een donknederzetting en de historische stad Schoonhoven. Daarnaast komen verschillende typen linten voor, zoals dijklinten, veenlinten en linten langs tiendwegen. De ontstaansgeschiedenis van de kernen is nauw verbonden met de ontginning van het veen, de aanwezigheid van rivieren en de strijd tegen het water. De ligging van de bebouwing langs dijken, kades en ontginningsassen is nog altijd duidelijk herkenbaar in het landschap.

Van dijklint naar dorp

De eerste bewoning ontstond op de hoger gelegen oeverwallen langs de rivieren. Vanuit deze ontginningsassen werd het veengebied in gebruik genomen. Langs de rivierdijken ontwikkelden zich langgerekte dijklinten, zoals bij Opperduit, Schuwacht, Molendijk en IJsseldijk-Noord. Kenmerkend voor deze linten zijn de sterke relatie met het omliggende landschap en de vele doorzichten naar het achterliggende veenweidegebied.

Tijdens de ontginning van het veen ontstonden veenkades en tiendwegen. Veenkades fungeerden als waterkering tussen polders, terwijl tiendwegen werden aangelegd voor beheer, onderhoud en de ontsluiting van landbouwgronden. Een aantal veenkades en tiendwegen hebben zich ontwikkeld tot linten. Anders dan de dorpen kennen deze linten vaak geen duidelijk centrum en bestaan zij uit bebouwing die zich over langere afstanden langs wegen en kades heeft ontwikkeld.

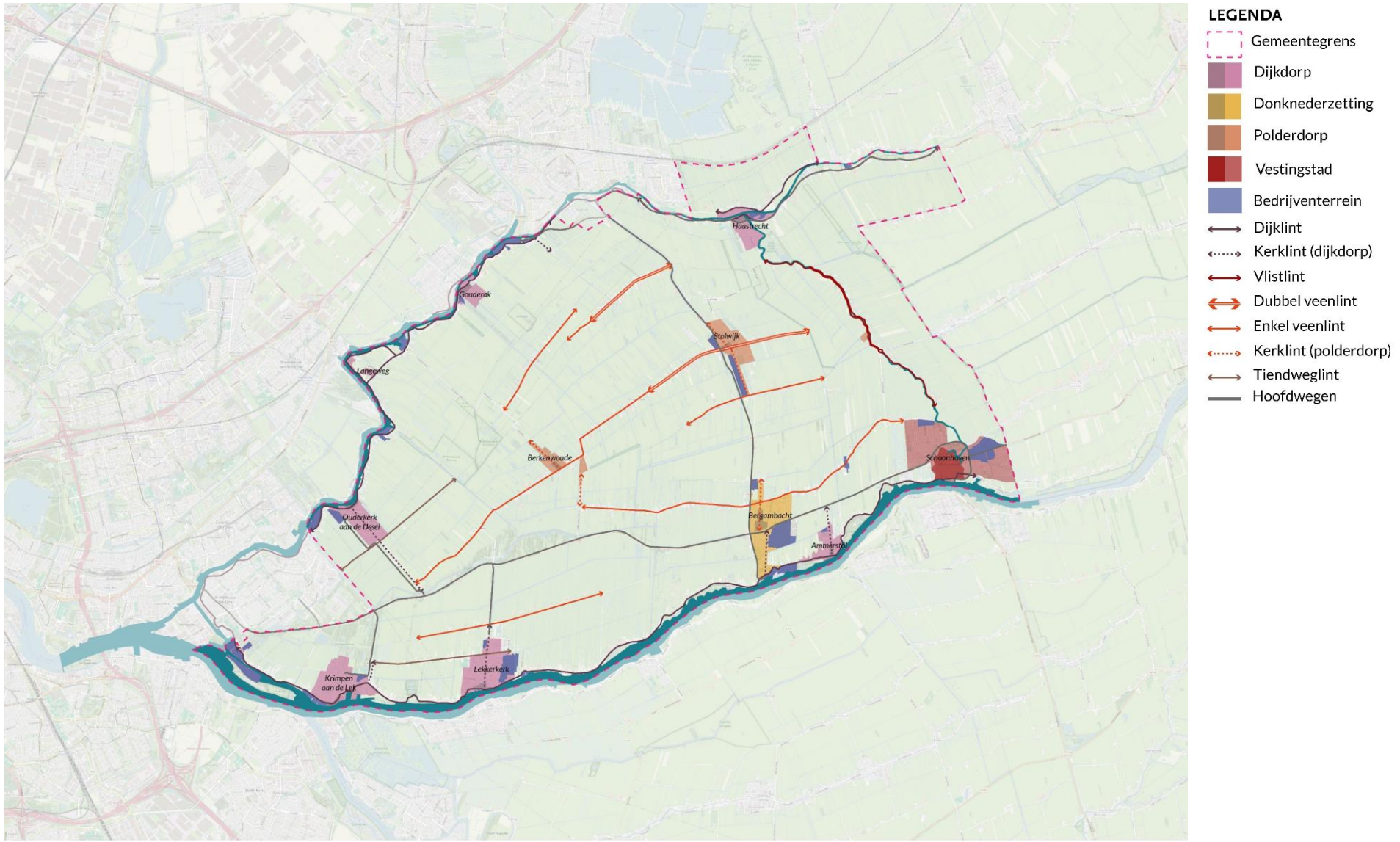
Na verloop van tijd groeiden enkele linten uit tot dorpen. Dit gebeurde in eerste instantie door de ontwikkeling van een tweede lint nabij de kerk die haaks op de veenkade of dijk kwam te liggen. Dit tweede lint wordt een kerklint genoemd. Rondom de kruising van het veen- of dijklint met het kerklint vormde zich het centrum van het dorp waar voorzieningen, handel en ontmoeting samenkwamen. Hierdoor ontwikkelden zich de huidige dijk- en polderdorpen. In de twintigste eeuw zijn deze dorpen vervolgens verder uitgebreid met planmatige woonwijken.

Bijzondere nederzettingen

Binnen de Krimpenerwaard komen verschillende nederzettingstypen voor. Bergambacht is bijvoorbeeld ontstaan op een donk, een natuurlijke verhoging in het landschap. Donken zijn de laatste zichtbare overblijfselen van rivierduinen die nooit door klei of veen zijn bedekt geraakt. Hierdoor vormt Bergambacht een bijzonder voorbeeld van een donknederzetting binnen de Krimpenerwaard.

Schoonhoven neemt binnen de gemeente een bijzondere positie in. De stad ontstond op een strategische locatie langs de Lek bij een afdamming van een veenstroom die uitmondde in de Lek en groeide uit tot een vestingstad als onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie aan de grens van het voormalig graafschap en het gewest van Holland. Hoewel delen van de vestingwerken in de loop van de tijd zijn verdwenen, is de historische structuur van de stad nog altijd goed herkenbaar.

Ook Haastrecht heeft historische stadsrechten. Ondanks deze historische status heeft Haastrecht zich ruimtelijk ontwikkeld als een dijkdorp en maakt het onderdeel uit van het karakteristieke netwerk van dorpen en linten in de Krimpenerwaard.

Figuur 7. Dorpen en linten in de gemeente Krimpenerwaard.

2.8 Economie

De Krimpenerwaard kent een ondernemende economie die nauw verbonden is met het landschap, het watersysteem en de ontwikkeling van de kernen. Van oudsher vestigden bedrijvigheid en voorzieningen zich op plekken waar bereikbaarheid en ruimte samenkwamen. Dit is nog altijd zichtbaar in de ligging van bedrijventerreinen aan de randen van de kernen en op de zellingen langs de Hollandse IJssel, waar zich van oudsher watergebonden bedrijvigheid ontwikkelde.

De economie van de Krimpenerwaard wordt gekenmerkt door een groot aantal lokaal gewortelde bedrijven, waaronder veel familiebedrijven die al generaties lang verbonden zijn aan de gemeente. Veel van deze ondernemers zijn gevestigd op de bedrijventerreinen. Deze terreinen bieden ruimte aan ondernemers in onder meer de maakindustrie, bouw, logistiek en binnenvaart en vormen een belangrijke bron van werkgelegenheid. Veel werknemers wonen in de eigen gemeente, waardoor wonen en werken sterk met elkaar verbonden zijn. De sterke ondernemerscultuur draagt daarmee niet alleen bij aan de economie, maar ook aan de vitaliteit van de kernen en het behoud van voorzieningen.

Ook de centrumgebieden spelen een belangrijke rol in de lokale economie. Bergambacht en het centrum van Schoonhoven vervullen een regionale functie, waarbij recreatief winkelen, horeca en verblijf een belangrijke plaats innemen. Schoonhoven neemt daarbij een bijzondere positie in als Zilverstad, waar de traditie van de goud- en zilversmederij nog altijd zichtbaar is in het onderwijs, het museum en het economische profiel van de stad. Door de historische omgeving en verleden als zilverstad heeft Schoonhoven dan ook een specifieke recreatieve verblijfsfunctie, los van de winkelfunctie.

De overige centra in Lekkerkerk, Krimpen aan de Lek, Ouderkerk a/d IJssel, Haastrecht, Stolwijk, Gouderak en het Albert Plesmanplein in Schoonhoven voorzien vooral in de dagelijkse behoeften van inwoners en dragen bij aan de leefbaarheid van de kernen. Detailhandel, horeca, dienstverlening en maatschappelijke voorzieningen zorgen samen voor levendige ontmoetingsplekken en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Lekkerkerk en Stolwijk hebben ook een bovenlokale functie: zij bevinden zich deels in de invloedssfeer van de regio en deels in die van Bergambacht en Schoonhoven en er is een aantal bovenlokale trekkers in deze centra gevestigd, o.a. mode en horeca.

Figuur 8.Bedrijventerreinen en centrumgebieden in de gemeente Krimpenerwaard.

3 Opgaven voor de actualisatie

Sinds de vaststelling van de huidige omgevingsvisie zijn nieuwe beleidskaders vastgesteld, bestuurlijke accenten aangebracht en aanvullende inzichten opgedaan vanuit de gemeentelijke organisatie. Daarnaast hebben maatschappelijke, economische, ruimtelijke en ecologische ontwikkelingen niet stilgestaan. Veel van deze ontwikkelingen zijn inmiddels uitgewerkt in omgevingsprogramma's en ander gemeentelijk beleid. Andere vragen nog om een expliciete vertaling naar de omgevingsvisie.

De combinatie van nieuwe beleidskeuzes, bestuurlijke ambities, trends en ontwikkelingen en de evaluatie van de huidige omgevingsvisie leidt tot een aantal hoofdopgaven voor de actualisatie van de omgevingsvisie. Deze opgaven vormen het inhoudelijke vertrekpunt voor de volgende fase van het proces en geven richting aan de keuzes die nodig zijn voor een toekomstbestendige ontwikkeling van de Krimpenerwaard. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen strategische hoofdopgaven, gebieden waar opgaven en afwegingen samenkomen en systemen en kwaliteiten die richting geven aan toekomstige ontwikkelingen. De analyse van de relevante trends en ontwikkelingen, beleidskaders, bestuurlijke accenten en inzichten uit de gemeentelijke organisatie die aan deze opgaven ten grondslag ligt, is opgenomen als bijlage.

3.1 Strategische hoofdopgaven

De analyse laat zien dat verschillende ontwikkelingen en opgaven steeds sterker met elkaar samenhangen. Hierdoor volstaat het niet om afzonderlijke thema's te actualiseren. De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt om een integraal en gebiedsgericht toekomstbeeld, waarin maatschappelijke en ruimtelijke opgaven in samenhang worden beschouwd en keuzes over de sociale en fysieke leefomgeving nadrukkelijker met elkaar worden verbonden. Tegelijkertijd vraagt de toenemende druk op de ruimte om een integrale afweging van uiteenlopende ruimteclaims. De navolgende paragrafen beschrijven de strategische hoofdopgaven die hierbij centraal staan.

3.1.1 Integratie van de sociale en fysieke leefomgeving

We zien het integraal beleidskader sociaal domein en de omgevingsvisie samen dan ook als het strategische fundament voor de gemeente. De huidige omgevingsvisie en het Integraal Beleidskader Sociaal Domein zijn los van elkaar ontwikkeld. Tegelijkertijd zijn maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen sterk met elkaar verweven. Samen geven ze antwoord op de vraag ‘wie willen we zijn en waarom’. Je hebt elkaar nodig om die doelen vervolgens te realiseren. Vraagstukken rond vergrijzing, gezondheid, ontmoeting, bestaanszekerheid, kansengelijkheid, zorg en voorzieningen hebben direct invloed op de inrichting van de leefomgeving. Andersom beïnvloeden keuzes over bijvoorbeeld wonen, mobiliteit, openbare ruimte, groen en voorzieningen de manier waarop inwoners samenleven en mee kunnen doen in de samenleving.

De opgave voor de omgevingsvisie is om maatschappelijke en ruimtelijke opgaven nadrukkelijker in samenhang te beschouwen en te vertalen naar een gezamenlijk toekomstbeeld voor de Krimpenerwaard.

3.1.2 Van thematische speerpunten naar een integraal toekomstbeeld

De huidige omgevingsvisie bevat een duidelijke beschrijving van de kwaliteiten van de gemeente Krimpenerwaard en werkt deze uit via afzonderlijke speerpunten. Uit de evaluatie blijkt echter dat de samenhang tussen de verschillende opgaven beperkt zichtbaar is en dat behoefte bestaat aan een meer integrale benadering. Thema’s beïnvloeden elkaar. Keuzes in het wonen beïnvloeden bijvoorbeeld de opgaven voor economie, voorzieningen en mobiliteit. En ambities op het vlak van recreatie hebben een sterke wisselwerking met de ontwikkeling van de landbouw en natuur. Soms gaan thema’s goed samen en liggen er koppelkansen. Op andere plekken zullen we keuzes moeten maken.

De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een samenhangend toekomstbeeld voor de Krimpenerwaard, waarin maatschappelijke, economische en ruimtelijke opgaven niet afzonderlijk maar in samenhang worden beschouwd. Het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard biedt hiervoor een belangrijke bouwsteen.

3.1.3 De ruimtelijke puzzel van de Krimpenerwaard

Naast een integrale benadering vraagt de actualisatie van de omgevingsvisie om een gebiedsgerichte uitwerking. De woningbouwopgave, de uitbreidingsvraag van bedrijventerreinen, de energietransitie, adaptieve landbouw, natuur- en wateropgaven en de behoefte aan recreatieve en maatschappelijke voorzieningen leggen steeds meer druk op dezelfde gebieden. Daarin zijn keuzes nodig, die per gebied anders kunnen uitpakken. De ligging en omstandigheden per gebied kunnen verschillen en zo kunnen de ruimtelijke keuzes eveneens verschillen. Waar in het ene gebied de bescherming van landbouwgebied de prioriteit kan krijgen is dat voor een ander gebied misschien wonen of de uitbreiding van een bedrijventerrein.

Daarnaast zorgen nieuwe uitgangspunten en randvoorwaarden, zoals water en bodem sturend en het herstellen en ontwikkelen van natuur- en biodiversiteitswaarden, ervoor dat de ruimte voor ontwikkelingen niet langer overal als vanzelfsprekend beschikbaar is. Dit stelt nieuwe eisen aan de manier waarop de leefomgeving wordt ingericht en vergroot de noodzaak om bewuste ruimtelijke keuzes te maken.

De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een expliciete afweging tussen concurrerende ruimteclaims. Daarbij is het noodzakelijk om duidelijk te maken hoe verschillende belangen worden gewogen en welke opgaven in specifieke situaties prioriteit krijgen. Dat vraagt niet alleen om het benoemen van ambities, maar ook om het maken van ruimtelijke keuzes over wat waar kan, wat waar wenselijk is en waar grenzen liggen aan nieuwe ontwikkelingen. Ook vraagstukken rond leefbaarheid, veiligheid en ondermijning vragen daarbij om een duidelijke ruimtelijke positionering.

3.2 Gebieden waar keuzes samenkomen

De opgaven en afwegingen voor de actualisatie van de omgevingsvisie komen uiteindelijk samen in de leefomgeving zelf, grof gezegd in de kernen en in het landelijk gebied. De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een helder toekomstperspectief voor zowel de kernen als het landelijk gebied.

3.2.1 Vitale kernen

We streven naar vitale kernen. Een vitale kern is een plek waar mensen prettig kunnen wonen, werken, winkelen en elkaar kunnen ontmoeten en waar belangrijke voorzieningen daarvoor op peil zijn. Niet alleen komen er veel functies, (winkel)voorzieningen en sociaal maatschappelijke belangen samen, die om ruimtelijke keuzes vragen. De behoefte van die functies verandert door de tijd als gevolg van demografische veranderingen (vergrijzing en ontgroening) en door wensen in de samenleving. En dat vraagt om aanpassingen in de ruimte.

De opgave is daarom niet alleen om deze veranderingen als een ruimtelijke opgave te zien, maar ook de sociale samenhang, samenredzaamheid en toegankelijkheid als uitgangspunt te nemen. Dit vraagt om een leefomgeving waarin ontmoeten, bewegen, gezondheid, preventie en nabijheid van voorzieningen hand in hand gaan. Zodat ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen aan sociale veerkracht en het vermogen van inwoners om mee te doen in de samenleving.

Wonen heeft sinds de vaststelling van de omgevingsvisie een prominentere positie gekregen dan ten tijde van de vaststelling van de huidige omgevingsvisie. De woningbouwopgave van 4.000 woningen tot 2040 wordt nadrukkelijk ingezet als middel om de vitaliteit van de kernen te versterken. Dit vraagt om keuzes over de balans tussen inbreiding en uitbreiding, de verdeling van woningbouw over de kernen, betaalbaarheid, doelgroepen, woonzorg en nieuwe woonvormen. Daarnaast vraagt de vergrijzing om woonomgevingen die langer zelfstandig wonen ondersteunen, ontmoeting stimuleren en bijdragen aan sterke sociale netwerken en zorg dicht bij huis.

Daarbij vraagt de toenemende druk op de ruimte en Europese regelgeving om bewuste keuzes over het toevoegen, behouden en versterken van groen en biodiversiteit in de leefomgeving. Tegelijkertijd ligt er een belangrijke kans om groen beter te benutten voor andere opgaven, zoals gezondheid, ontmoeten, bewegen, preventie, biodiversiteit, klimaatadaptatie, voorzieningen en een aantrekkelijke leefomgeving.

De uitdaging is om wonen, voorzieningen, gezondheid, groen, mobiliteit, centrumgebieden en maatschappelijke opgaven in samenhang te beschouwen en daarbij te komen tot toekomstbestendige kernen waarin inwoners kunnen wonen, ontmoeten, werken en deelnemen aan het maatschappelijke leven.

3.2.2 Toekomst van het veenweidegebied

Het veenweidegebied vormt het grootste deel van de Krimpenerwaard en bepaalt in belangrijke mate het landschap en de identiteit van de gemeente. In het landelijk gebied komen steeds meer opgaven samen. Vraagstukken rond landbouw, natuur, recreatie, water en bodem, klimaatadaptatie en bodemdaling raken steeds sterker met elkaar verweven.
De koers richting adaptieve landbouw wordt breed onderschreven en verder uitgewerkt in recent beleid. Ook wordt nadrukkelijk ingezet op het behoud van een vitaal agrarisch gebied en de agrariër als belangrijke beheerder van landschap, natuur en biodiversiteit. Tegelijkertijd nemen de verwachtingen ten aanzien van biodiversiteit, waterbeheer en klimaatadaptatie toe.

De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een integrale gemeentelijke visie op de toekomst van het veenweidegebied. Daarbij gaat het niet alleen om het benutten van koppelkansen, maar ook om het maken van keuzes wanneer belangen niet vanzelfsprekend samengaan. Vraagstukken rond waterpeilen, landbouwkundig gebruik, natuurontwikkeling, bodemdaling en klimaatadaptatie vragen daarbij om een duidelijke positionering binnen het toekomstperspectief voor het veenweidegebied. Tegelijkertijd vragen stedelijke functies, de energietransitie en drinkwaterwinning om ruimte en die moeten worden afgewogen tegen het belang van bestaande functies in het landelijke gebied.

De opgave is om toe te werken naar een toekomstbestendig buitengebied waarin landbouw, landschap, natuur, water, economie en andere maatschappelijke opgaven in samenhang worden beschouwd en gezamenlijk bijdragen aan de kwaliteit en identiteit van de Krimpenerwaard.

3.3 Systemen en kwaliteiten die richting geven aan ontwikkeling

De Krimpenerwaard wordt niet alleen gevormd door de ontwikkelingen die in het gebied plaatsvinden, maar ook door de systemen en kwaliteiten die al aanwezig zijn. Landschap, cultuurhistorie, erfgoed, water, bodem, energie en mobiliteit bepalen in belangrijke mate het karakter, de identiteit en het functioneren van de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd stellen zij voorwaarden aan toekomstige ontwikkelingen.

De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een nadrukkelijkere positionering van deze systemen en kwaliteiten. Niet alleen als waarden die beschermd moeten worden, maar ook als richtinggevend kader voor keuzes rond wonen, werken, landbouw, natuur, recreatie, klimaatadaptatie en de inrichting van de leefomgeving.

3.3.1 Landschap, cultuurhistorie en erfgoed als fundament voor ontwikkeling

Landschap, cultuurhistorie en erfgoed behoren tot de belangrijkste dragers van de identiteit en omgevingskwaliteit van onze gemeente. Tegelijkertijd hebben deze kwaliteiten in de huidige omgevingsvisie geen sterke zelfstandige strategische positie gekregen.

De opgave is om landschap, cultuurhistorie en erfgoed nadrukkelijker te positioneren als fundament voor toekomstige ontwikkelingen. Daarbij gaat het niet alleen om bescherming van bestaande kwaliteiten, maar ook om het benutten van landschap, cultuurhistorie en erfgoed als uitgangspunt, inspiratiebron en richtinggevend kader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Zo kunnen deze kwaliteiten bijdragen aan de identiteit, omgevingskwaliteit en herkenbaarheid van de Krimpenerwaard bij alle ruimtelijke keuzes.

3.3.2 Toekomstbestendige energie- en mobiliteitssystemen

De energietransitie en mobiliteit ontwikkelen zich steeds meer tot ruimtelijke systeemopgaven. De energietransitie vraagt niet alleen om slimme energiesystemen, maar ook om ruimtelijke keuzes over energieopwekking, energie-infrastructuur en energieopslag. Daarbij speelt de vraag welke bijdrage de Krimpenerwaard wil leveren aan de regionale en nationale energietransitie, welke vormen van duurzame opwekking passen bij de identiteit van het gebied, welke rol inwoners en ondernemers hierbij hebben en hoe energieopwekking kan worden gecombineerd met andere functies, zoals landbouw, natuur, waterbeheer en bedrijvigheid.

Ook mobiliteit ontwikkelt zich tot een bredere leefomgevingsopgave. Bereikbaarheid, verkeersveiligheid, parkeren, deelmobiliteit en de inrichting van de openbare ruimte vragen steeds vaker om een gezamenlijke afweging met andere ruimtelijke opgaven.

De actualisatie van de omgevingsvisie vraagt daarom om een integrale benadering van energie- en mobiliteitssystemen. De uitdaging is om bereikbaarheid, energievoorziening, netcapaciteit, warmte, laadinfrastructuur en omgevingskwaliteit in samenhang te beschouwen en daarbij te komen tot toekomstbestendige systemen die bijdragen aan de ontwikkeling van wonen, werken en voorzieningen. Tegelijkertijd vraagt de energietransitie om aandacht voor de maatschappelijke gevolgen van deze ontwikkeling, waaronder de betaalbaarheid van verduurzaming en het voorkomen van nieuwe vormen van ongelijkheid.

3.3.3 Water en bodem sturend ontwikkelen en beheren

Water en bodem worden steeds nadrukkelijker gezien als uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkeling en beheer van de leefomgeving. Dit heeft gevolgen voor woningbouw, bedrijventerreinen, infrastructuur, openbare ruimte, landbouw, natuur en het beheer van zowel bestaande woon- en werkgebieden als het landelijk gebied.

De opgave is om de leefomgeving zodanig te ontwikkelen en beheren dat deze beter aansluit bij de natuurlijke omstandigheden van de Krimpenerwaard. Daarbij vragen waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, waterberging, bodemdaling, funderingsproblematiek en klimaatadaptatie om een samenhangende benadering.
Ook vraagt deze ontwikkeling om duidelijke keuzes over de manier waarop functies zich verhouden tot het bodem- en watersysteem. Daarbij spelen onder meer vraagstukken rond waterpeilen, landbouwkundig gebruik, woningbouw, natuurontwikkeling en klimaatadaptatie een belangrijke rol. De uitdaging is om te komen tot een toekomstbestendige inrichting en beheer van zowel het landelijk gebied als de kernen, passend bij de draagkracht van het bodem- en watersysteem. Daarbij vraagt ook de aanleg, vervanging en het beheer van de openbare ruimte om oplossingen die op lange termijn robuust, uitvoerbaar en betaalbaar zijn.

Bijlage: Wat is er veranderd sinds de vaststelling van de omgevingsvisie?

In deze bijlage worden de belangrijkste veranderingen beschreven die zich sinds de vaststelling van de Omgevingsvisie Krimpenerwaard in 2021 hebben voorgedaan. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard, het Integraal Beleidskader Sociaal Domein, nieuwe beleidskaders, relevante trends en ontwikkelingen, bestuurlijke accenten en inzichten vanuit de gemeentelijke organisatie. Per onderwerp wordt aangegeven wat dit betekent voor de actualisatie van de omgevingsvisie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

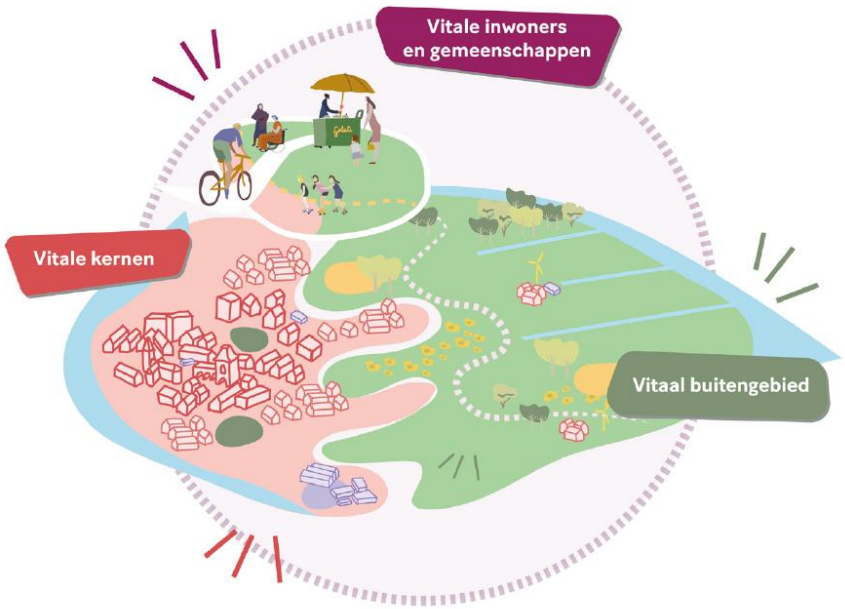
- **Behouden**: actueel en breed gedragen onderdeel van de huidige omgevingsvisie;
- **Actualiseren**: actueel onderdeel dat aanpassing vraagt door nieuwe ontwikkelingen, beleid of inzichten;
- **Herijken**: onderdeel waarvoor een herontwikkeling van de huidige koers in de omgevingsvisie nodig is;
- **Toevoegen**: onderwerp dat ontbreekt in de huidige omgevingsvisie, maar wel aandacht vraagt in de actualisatie.

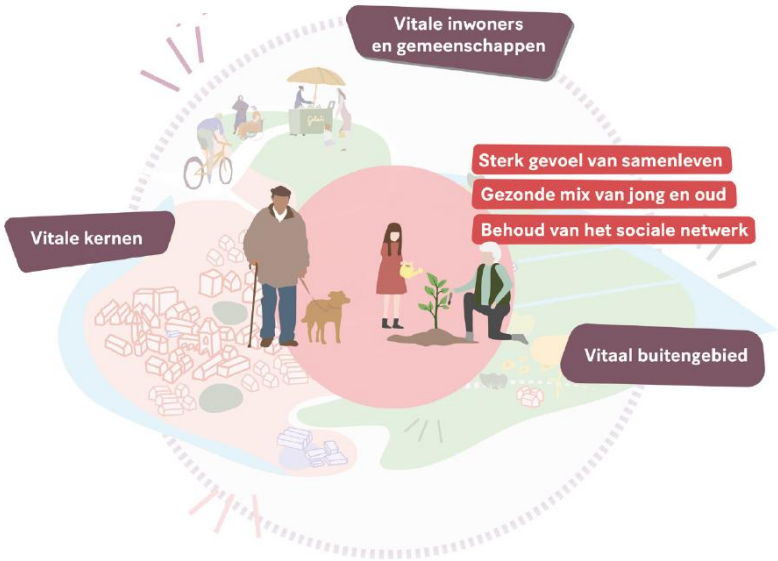
Deze indeling maakt inzichtelijk welke onderdelen van de huidige omgevingsvisie ongewijzigd kunnen blijven en waar actualisatie, aanvulling of herijking nodig is.

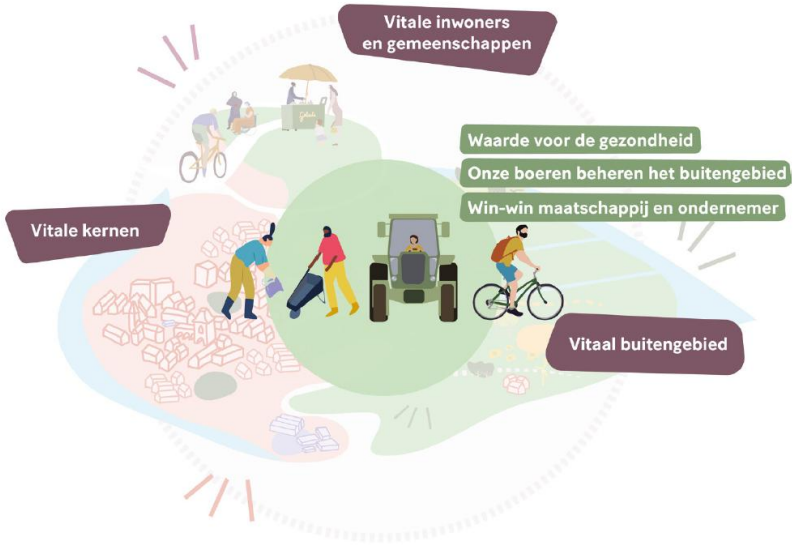
1. Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard

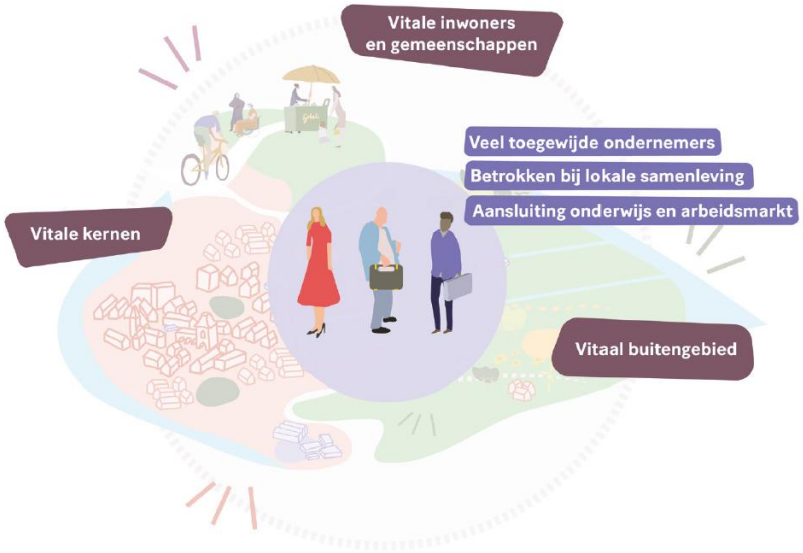
In 2023 heeft de gemeenteraad het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard vastgesteld. Dit toekomstperspectief formuleert een integrale ambitie voor de gemeente, waarbij vitaliteit van inwoners en gemeenschappen (wonen en leven & ondernemen en leren) en een vitaal buitengebied (landbouw, natuur, recreatie en water) centraal staan. Daarmee vormt het toekomstperspectief een belangrijke aanvulling op de huidige omgevingsvisie. Waar de huidige omgevingsvisie vooral bestaat uit thematische speerpunten, ontbreekt een overkoepelend integraal strategisch toekomstbeeld. Het Toekomstperspectief biedt een meer samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving en de onderlinge relaties tussen maatschappelijke, economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard kan daarom dienen als een belangrijke bouwsteen voor de actualisatie van de omgevingsvisie.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard benutten als bouwsteen voor een actueel integraal strategisch toekomstbeeld voor de fysieke leefomgeving.

2. Integraal Beleidskader Sociaal Domein

De gemeenteraad heeft in 2021 het Integraal Beleidskader Sociaal Domein vastgesteld. In 2025 is dit beleidskader geactualiseerd met een addendum. Gezamenlijk vormen deze documenten het strategische kader voor het sociaal domein van de gemeente.

Het Integraal Beleidskader Sociaal Domein en de omgevingsvisie kunnen worden beschouwd als de twee strategische pijlers onder het gemeentelijk beleid. Waar het Integraal Beleidskader richting geeft aan maatschappelijke ontwikkelingen en sociale opgaven, geeft de omgevingsvisie richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Beide domeinen zijn nauw met elkaar verbonden. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, toenemende zorgvraag, individualisering, eenzaamheid en bestaansonzekerheid hebben invloed op de manier waarop woningen, voorzieningen, openbare ruimte en kernen worden ontwikkeld. Tegelijkertijd hebben ruimtelijke keuzes invloed op gezondheid, ontmoeting, zelf- en samenredzaamheid, kansengelijkheid en de kwaliteit van leven.

In het Integraal Beleidskader Sociaal Domein (inclusief addendum) worden vier maatschappelijke opgaven centraal gesteld:

- versterken van de sociale basis;
- vergroten van bestaanszekerheid;
- vergroten van kansengelijkheid;
- toegankelijke en toekomstbestendige zorg en ondersteuning.

Deze maatschappelijke opgaven vormen het strategische vertrekpunt voor het sociaal domein en worden onder meer verder uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen en het Uitvoeringsprogramma Gezondheid. De vraag die voorligt is hoe de fysieke leefomgeving kan bijdragen aan het realiseren van deze maatschappelijke opgaven.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - De relatie tussen maatschappelijke en ruimtelijke opgaven nadrukkelijker verankeren in de omgevingsvisie. Daarbij de maatschappelijke opgaven uit het Integraal Beleidskader Sociaal Domein benutten als belangrijke bouwsteen voor keuzes rond onder meer wonen, voorzieningen, gezondheid, mobiliteit, openbare ruimte en de ontwikkeling van vitale kernen.

3. Nieuwe beleidskaders

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie zijn op Europees, nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau nieuwe beleidskaders vastgesteld. Daarnaast heeft de gemeente diverse omgevingsprogramma's en sectorale beleidsstukken opgesteld. Deze geven invulling aan de ambities uit de omgevingsvisie, maar bevatten op onderdelen ook nieuwe strategische keuzes en beleidsrichtingen. Om te voorkomen dat de omgevingsvisie en onderliggende beleidskaders uit elkaar gaan lopen, is het wenselijk om deze strategische uitspraken bij de actualisatie van de omgevingsvisie opnieuw te wegen en waar nodig te verankeren in het strategische kader van de gemeente. Tegelijkertijd loopt de ontwikkeling van nieuw beleid tijdens het actualisatieproces door. Waar mogelijk worden nieuwe beleidskaders meegenomen in de actualisatie van de omgevingsvisie. Andersom worden relevante inzichten, keuzes en afwegingen uit het omgevingsvisieproces betrokken bij de verdere uitwerking van nieuw beleid en omgevingsprogramma's. In deze paragraaf staat een overzicht van de belangrijkste nieuwe beleidskaders en de acties die nodig zijn voor het actualiseren van de omgevingsvisie.

3.1 Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027

De huidige omgevingsvisie zet in op het bevorderen van gezondheid en een gezond en veilig woon- en leefklimaat. Deze koers wordt in het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 verder uitgewerkt en bevestigd. Daarbij zijn aanvullende accenten toegevoegd, zoals een gezonde leefomgeving en vitaal ouder worden. Hiermee wordt gezondheid nadrukkelijker verbonden aan de inrichting van de leefomgeving, preventie, zelfredzaamheid en het mogelijk maken van gezond ouder worden.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande ambitie voor gezondheid en een gezond woon- en leefklimaat actualiseren met nieuwe accenten uit het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027, waaronder een gezonde leefomgeving, vitaal ouder worden, preventie en zelfredzaamheid.

3.2 Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is de beleidsmatige uitwerking van leefbaarheid verder ontwikkeld. Daarbij verschuift de aandacht van algemene begrippen als sociale verbinding en saamhorigheid naar het versterken van de sociale basis, samenredzaamheid, ontmoeting en preventie. Deze ontwikkeling is uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen en sluit aan bij de koers van het sociaal domein. Het begrip 'sociale basis' wordt daarbij ingezet als strategie om leefbaarheid en vitaliteit te behouden. Een passend lokaal basisniveau van voorzieningen wordt daarbij onder meer als randvoorwaarde voor vitale kernen en een sterke sociale basis gezien. Het omgevingsprogramma bevat nadere uitwerkingen voor onderwijs, sport, cultuur, ontmoeting, zorg en bibliotheken en geeft richting aan de wijze waarop voorzieningen toekomstbestendig, toegankelijk en nabij georganiseerd kunnen worden. Daarmee draagt het programma niet alleen bij aan leefbaarheid en vitaliteit, maar ook aan bredere maatschappelijke opgaven rond kansengelijkheid, bestaanszekerheid, inclusie en de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande ambitie voor leefbaarheid en vitale kernen actualiseren met de uitgangspunten uit het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen. Daarbij verdienen de sociale basis, samenredzaamheid, ontmoeting, preventie en een passend lokaal voorzieningenniveau een prominentere plek in de omgevingsvisie. Ook vraagt de

relatie tussen voorzieningen, leefbaarheid en vitale kernen om een explicietere verankering in de omgevingsvisie.

3.3 Woonvisie 2023-2028 (incl. update)

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is met de Woonvisie 2023-2028 een nieuwe koers voor wonen vastgesteld. Waar de huidige omgevingsvisie uitgaat van woningbouw passend bij de eigen behoefte van de kernen, kiest de woonvisie bewust voor een grotere woningbouwopgave. Met de realisatie van 4.000 woningen tot 2040 wordt ingezet op het behoud van vitale kernen, het aantrekken en behouden van jongeren en gezinnen en het versterken van het draagvlak voor voorzieningen. Daarnaast zijn nieuwe beleidskeuzes gemaakt ten aanzien van betaalbaarheid, levensloopbestendig wonen, woonzorgconcepten, inbreiding, uitbreiding van kernen en de relatie tussen woningbouw, zorg en voorzieningen.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualisatie - De woonvisie als basis gebruiken voor de actualisatie van de omgevingsvisie. Daarbij inzetten op de woningbouwopgave van 4.000 woningen, vitale kernen en nieuwe beleidskeuzes rondom betaalbaarheid, woonzorg, vergrijzing en de afweging tussen inbreiding en uitbreiding van kernen. Daarnaast vraagt de woningbouwopgave nadrukkelijk om een integrale afweging ten opzichte van andere ruimteclaims, zoals landschap, erfgoed, water, bodem, mobiliteit, parkeren, energie en bedrijvigheid.

3.4 Bedrijventerreinenvisie

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is met de Bedrijventerreinenvisie meer inzicht ontstaan in de toekomstige ruimtebehoefte van bedrijven. Hieruit blijkt dat de vraag naar bedrijventerreinen kan oplopen tot circa 35 hectare richting 2040. Daarbij gaat het voornamelijk om uitbreidingsruimte voor bestaande lokale bedrijven en vervangende ruimte als gevolg van transformatie van bedrijventerreinen naar andere functies. Naast uitbreiding wordt ingezet op revitalisering, duurzaam ruimtegebruik en kwalitatieve verbetering van bestaande bedrijventerreinen.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De huidige economische koers aanvullen met de geactualiseerde ruimtevraag voor bedrijven, de behoefte aan revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de vraag naar uitbreidingsruimte. Daarbij vraagt de toenemende ruimtevraag voor bedrijvigheid om een expliciete afweging ten opzichte van andere ruimteclaims.

3.5 Omgevingsprogramma Mobiliteit

Met het Omgevingsprogramma Mobiliteit is de mobiliteitsopgave verder uitgewerkt. Naast bereikbaarheid en verkeersveiligheid wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan duurzaamheid, leefbare openbare ruimte en de balans tussen mobiliteit en andere functies in de leefomgeving. Daarbij wordt ingezet op fietsgebruik, openbaar vervoer, behoud van veerverbindingen, verduurzaming van mobiliteit en een veilige inrichting van wegen en schoolomgevingen.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande mobiliteitskoers actualiseren met de aanvullende accenten uit het Omgevingsprogramma Mobiliteit, waaronder duurzame mobiliteit, een leefbare openbare ruimte en een betere balans tussen mobiliteit en andere functies in de leefomgeving. Daarnaast vraagt de toenemende druk op de ruimte om een explicietere afweging tussen mobiliteit en andere ruimteclaims, zoals woningbouw, vergroening, parkeren en de kwaliteit van de leefomgeving.

3.6 Omgevingsprogramma Landbouw

De koers van de huidige omgevingsvisie ten aanzien van adaptieve landbouw wordt in recente beleidsstukken, ook van hogere overheden, grotendeels bevestigd. Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is deze koers verder uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Landbouw. Daarbij is meer aandacht ontstaan voor grondgebondenheid, extensivering, natuurinclusieve landbouw, innovatie en nieuwe verdienmodellen. Ook wordt de samenhang tussen landbouw, natuur, water, bodem en klimaat nadrukkelijker onderdeel van het toekomstperspectief voor het buitengebied. Daarnaast wordt voorgesteld om de koers richting adaptieve landbouw niet langer te koppelen aan specifieke delen van het buitengebied, maar als richtinggevend uitgangspunt voor het gehele buitengebied te hanteren. Ook wordt recreatie nadrukkelijker verbonden met de landbouwsector, onder meer door recreatieve voorzieningen en activiteiten als nevenfunctie bij agrarische bedrijven te stimuleren.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande koers voor adaptieve landbouw actualiseren met de nadere uitwerking uit het Omgevingsprogramma Landbouw. Daarbij verdienen grondgebondenheid, extensivering, natuurinclusieve

landbouw, innovatie, nieuwe verdienmodellen en de agrariër als beheerder van landschap en natuur een prominentere plek in de omgevingsvisie. Daarnaast vraagt de samenhang tussen landbouw, natuur, water, bodem, klimaat, verstedelijking, energie en recreatie om een explicietere integrale afweging in het toekomstperspectief voor het buitengebied.

3.7 Omgevingsprogramma Grondstoffen 2026-2030

Met het Omgevingsprogramma Grondstoffen 2026-2030 is de ambitie uit de omgevingsvisie verder uitgewerkt. Daarbij zijn concrete doelstellingen geformuleerd voor afvalreductie, recycling en hergebruik van grondstoffen. Daarnaast wordt sterker ingezet op afvalpreventie, waarbij voorkomen van afval voorop staat, gevolgd door hergebruik en recycling. De strategische koers richting een circulaire samenleving in 2050 blijft daarbij ongewijzigd.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Behouden - De bestaande ambitie voor een circulaire samenleving is onverminderd actueel. Het Omgevingsprogramma Grondstoffen 2026-2030 vormt een nadere uitwerking van deze ambitie met concrete doelstellingen voor afvalpreventie, hergebruik en recycling. Een inhoudelijke herijking van de strategische koers is niet noodzakelijk.

3.8 Warmtevisie, Programma Zon op Dak & Programma Zon op Veld

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie zijn verschillende onderdelen van de energietransitie verder uitgewerkt in onder meer de Warmtevisie, het Programma Zon op Dak en het Programma Zon op Veld. Daarbij is meer duidelijkheid ontstaan over de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan de warmtetransitie, duurzame energieopwekking en energiebesparing. Ook blijkt dat isolatie een belangrijke randvoorwaarde is voor het aardgasvrij maken van woningen en dat zon op dak de voorkeursroute vormt voor duurzame energieopwekking.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande koers voor de energietransitie actualiseren met de uitgewerkte beleidskeuzes uit de Warmtevisie, het Programma Zon op Dak en het Programma Zon op Veld. Daarbij verdienen de warmtetransitie, energiebesparing, isolatie en de voorkeurspositie van zon op dak een explicietere plek in de omgevingsvisie. Daarnaast vraagt de energietransitie steeds nadrukkelijker om afstemming met andere opgaven, zoals wonen, economie, landbouw en landschap.

3.9 Klimaatadaptatiestrategie

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is de Klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. De strategie werkt de bestaande ambitie voor een klimaatadaptieve inrichting van de leefomgeving verder uit en introduceert aanvullende uitgangspunten, zoals het streven naar een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente in 2050, het toepassen van een klimaattoets bij ruimtelijke ontwikkelingen en het standaard toepassen van de 'Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' bij nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast wordt klimaatadaptatie nadrukkelijk gekoppeld aan andere opgaven, zoals woningbouw, biodiversiteit, energietransitie en gezonde leefomgeving.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande koers voor klimaatadaptatie actualiseren met de uitgangspunten uit de Klimaatadaptatiestrategie, waaronder een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving in 2050, het toepassen van een klimaattoets bij ruimtelijke ontwikkelingen en het gebruik van de Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving. Daarnaast vraagt klimaatadaptatie om een sterkere verbinding met andere opgaven, zoals woningbouw, biodiversiteit, energietransitie en de inrichting van de (gezonde) leefomgeving.

3.10 Omgevingsprogramma Retail (concept - vertrouwelijk)

De omgevingsvisie bevat het speerpunt toekomstbestendige winkelgebieden en zet onder meer in op het vernieuwen, verbeteren en toekomstbestendig maken van de bestaande winkelgebieden. Deze koers wordt verder uitgewerkt in het Omgevingsprogramma Retail. Hierin wordt ingezet op het behoud en de versterking van vitale en toekomstbestendige centrumgebieden, met behoud van de eigen identiteit van de verschillende kernen. Het programma kiest nadrukkelijk voor compacte centrumgebieden, waarin detailhandel, horeca, maatschappelijke voorzieningen en andere publieksgerichte functies zoveel mogelijk worden geconcentreerd. Tegelijkertijd ontstaat in aanloopgebieden meer ruimte voor functiemenging en transformatie, waaronder wonen. Daarnaast wordt ingezet op het behoud van basisvoorzieningen, het versterken van de verblijfskwaliteit van centra en het beter benutten van kansen voor horeca, recreatie en toerisme.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren – De bestaande koers voor de centrumgebieden actualiseren aan de hand van het Omgevingsprogramma Retail. Daarbij vragen de ontwikkeling naar compactere centrumgebieden, de

concentratie van voorzieningen, functiemenging en de relatie tussen wonen, voorzieningen, recreatie, horeca en leefbaarheid om een nadere uitwerking binnen de omgevingsvisie.

4. Ontwikkelingen en trends

Demografische, maatschappelijke, economische en ruimtelijke trends en ontwikkelingen oefenen voortdurend invloed uit op de fysieke leefomgeving. Zij bepalen mede welke opgaven zich voordoen, welke maatschappelijke behoeften ontstaan en welke keuzes nodig zijn bij de ontwikkeling van de gemeente. De veelheid aan trends en ontwikkelingen, en de samenhang daartussen, vragen om antwoorden in onder meer de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en andere beleidskaders.

In de afgelopen jaren zijn veel van deze ontwikkelingen nader onderzocht en uitgewerkt in recent vastgesteld beleid. Daarbij is onder meer aandacht besteed aan ontwikkelingen rond vergrijzing, bestaanszekerheid, kansengelijkheid, wonen, bedrijvigheid, detailhandel, voorzieningen, landbouw, klimaat, mobiliteit en de energietransitie. Voor de actualisatie van de omgevingsvisie is het van belang om de ruimtelijke betekenis van deze ontwikkelingen en de samenhang daartussen te betrekken bij het toekomstbeeld voor de fysieke leefomgeving.

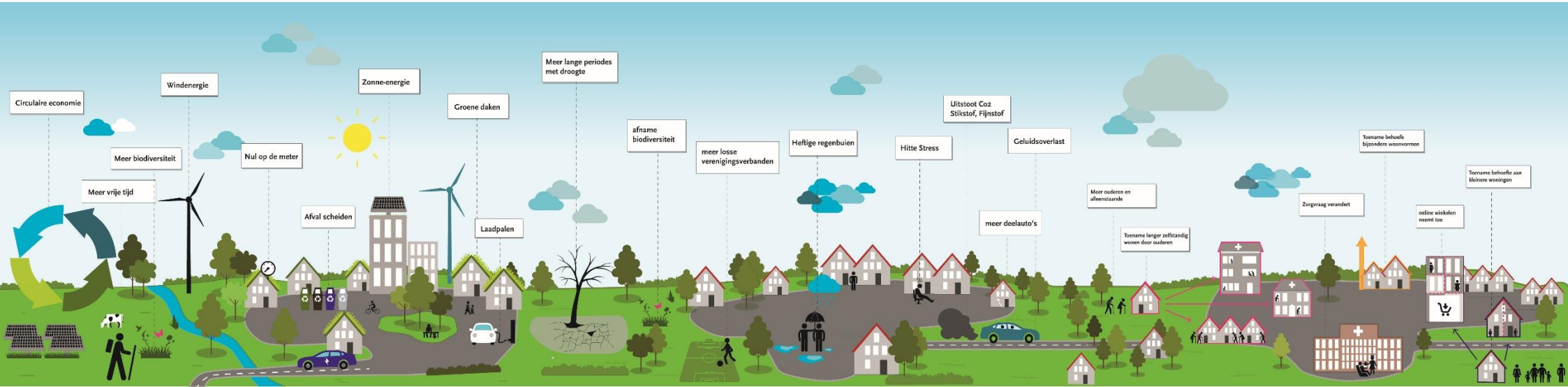
Deze notitie beoogt niet om alle trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor de Krimpenerwaard volledig te beschrijven. In deze paragraaf ligt de focus op ontwikkelingen die nog niet volledig zijn vertaald in actueel beleid of die vragen om een expliciete positionering binnen de geactualiseerde omgevingsvisie. De onderstaande afbeelding geeft een indruk van de brede context waarbinnen de actualisatie van de omgevingsvisie plaatsvindt.

4.1 Natuur en biodiversiteit

Biodiversiteitsherstel krijgt nationaal en provinciaal steeds meer aandacht. Nieuwe Europese, nationale en provinciale beleidskaders richten zich op natuurherstel, biodiversiteitsversterking en de bescherming van karakteristieke soorten en leefgebieden, zoals de Europese Natuurherstelverordening. Daarnaast heeft de Krimpenerwaard een belangrijke positie als veenweide- en weidevogelgebied, onder andere in het kader van het Aanvalsplan Grutto. Hierdoor nemen de eisen ten aanzien van natuurkwaliteit, biodiversiteit en gebiedsinrichting verder toe.

Tegelijkertijd wordt in de gemeente Krimpenerwaard nadrukkelijk ingezet op het behoud van een vitaal agrarisch gebied en samenwerking met agrariërs bij het realiseren van natuurdoelen. Hierdoor worden de relaties tussen natuur, landbouw, water en klimaat steeds belangrijker en vragen deze opgaven steeds vaker om een integrale benadering.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - De bestaande koers voor natuur en biodiversiteit herijken met de toenemende aandacht voor natuur- en biodiversiteitsversterking. Daarnaast vraagt de groeiende samenhang tussen natuur, landbouw, water en klimaat om een explicietere integrale afweging in de omgevingsvisie waarbij de onderlinge relaties tussen deze opgaven duidelijker worden gepositioneerd.

4.2 Groen

Groen in de woonomgeving staat onder druk. Door inbreiding, verdichting en de toenemende druk op de openbare ruimte neemt de beschikbare groene ruimte in de kernen af of komt deze onder druk te staan. Tegelijkertijd groeit de maatschappelijke aandacht voor de bijdrage van groen aan gezondheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en leefbaarheid. Ook vanuit Europese regelgeving neemt het belang van stedelijk groen toe. De Europese Natuurherstelverordening schrijft voor dat vanaf 2030 geen nettoverlies van stedelijk groen en boomkroonbedekking mag optreden en dat daarna wordt toegewerkt naar een toenemende trend in boomkroonoppervlakte.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - Het belang van groen in de leefomgeving nadrukkelijker verankeren in de omgevingsvisie, mede vanuit de bijdrage aan gezondheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie en leefbaarheid. Daarbij vraagt de toenemende druk op de openbare ruimte om een explicietere afweging tussen vergroening en andere ruimteclaims.

4.3 Water en bodem

De beschikbaarheid van zoetwater staat onder druk door langere perioden van droogte en toenemende watervraag. Tegelijkertijd nemen de risico's op wateroverlast door hevige neerslag toe. Waterkwaliteit blijft een belangrijke opgave, onder meer vanuit de Kaderrichtlijn Water.

Daarnaast worden water en bodem steeds nadrukkelijker gezien als uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen en het beheer van de leefomgeving. Hierdoor neemt de aandacht toe voor waterberging, waterbeschikbaarheid, bodemdaling en een waterrobuuste inrichting van de leefomgeving. Dit uitgangspunt heeft gevolgen voor de wijze waarop nieuwe woningen, bedrijventerreinen, infrastructuur en openbare ruimte worden ontworpen en gerealiseerd. Er ontstaat meer aandacht voor klimaatbestendig bouwen, het beperken van bodemdaling, het gebruik van passende bouwmethoden en materialen en het voorkomen van toekomstige schade aan gebouwen en infrastructuur. Ook voor de bestaande leefomgeving spelen de omstandigheden van water en bodem een belangrijke rol richting de toekomst. Vraagstukken rondom onder meer funderingen, beheer van de openbare ruimte, wateroverlast en droogte vragen daardoor steeds nadrukkelijker aandacht. Daarnaast hebben ontwikkelingen rond waterbeheer, droogte, bodemdaling en waterpeilen grote gevolgen voor de landbouw. Deze ontwikkelingen raken direct aan de gebruiksmogelijkheden, opbrengsten en toekomstbestendigheid van agrarische bedrijven.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - Water en bodem nadrukkelijker als sturende principes verankeren bij ruimtelijke ontwikkelingen en het beheer van de leefomgeving. Daarbij vragen vraagstukken rond waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, waterberging, bodemdaling en klimaatadaptatie om een prominentere positie in de omgevingsvisie. Ook vraagt deze ontwikkeling om een toekomstbestendige inrichting van zowel nieuwe als bestaande woon-, werk- en leefgebieden die beter aansluit bij de natuurlijke omstandigheden van de Krimpenerwaard.

4.4 Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen

Er speelt een groot aantal maatschappelijke veranderingen waar we als gemeente een antwoord op moeten vinden. Deze zijn weliswaar de basis geweest voor het integraal beleidskader sociaal domein, maar vormden niet expliciet het uitgangspunt voor de omgevingsvisie 1.0. Daarom benoemen we in deze paragraaf toch een aantal van deze maatschappelijke ontwikkelingen.

- Vergrijzing en dubbele vergrijzing. Hierdoor verandert de behoefte aan voorzieningen, maar dit zal ook leiden tot een toenemende zorgvraag en een veranderende woonvraag.
- De toenemende zorgvraag en een afnemende beroepsbevolking leidt tot een schaarste aan zorgpersoneel. De afnemende vanzelfsprekendheid van onderlinge hulp versterkt dit effect.
- Bestaansonzekerheid neemt toe; het aantal mensen dat lastig kan rondkomen neemt toe en vraagt veel van de toegankelijkheid en beschikbaarheid van voorzieningen. Zo kunnen mensen zonder auto niet zomaar voorzieningen bereiken.
- Druk op de woningmarkt zorgt ervoor dat een steeds grotere groep moeite heeft een passende woning te vinden. Met name kleine huishoudens en lage inkomens komen in de verdrukking.
- Kansenongelijkheid die al op jonge leeftijd ontstaat; door verschillende achtergronden van mensen leiden vaak tot gezondheidsverschillen.

5. Nieuwe bestuurlijke accenten

Met het bestuursakkoord 2026-2030 heeft het gemeentebestuur nieuwe prioriteiten en accenten vastgesteld. Een deel van deze prioriteiten sluit aan bij bestaande beleidskaders en reeds vastgestelde omgevingsprogramma's. Deze notitie beschrijft daarom niet alle ambities uit het bestuursakkoord, maar richt zich op bestuurlijke accenten die nieuw zijn, een aanvulling vormen op bestaand beleid of aanleiding geven tot actualisatie, aanscherping of herijking van de omgevingsvisie. In deze paragraaf worden de belangrijkste bestuurlijke accenten benoemd die relevant zijn voor de actualisatie van de omgevingsvisie.

5.1 Wonen als hoogste prioriteit

Het bestuursakkoord bouwt voort op de woonvisie en benoemt woningbouw als hoogste prioriteit. Daarbij wordt ingezet op woningbouw in alle kernen, een groter aandeel betaalbare woningen en sociale woningbouw, meer variatie in woonvormen en een combinatie van inbreiding en uitbreiding. Ook wordt nadrukkelijk ruimte gezocht voor woning- en ervensplitsing, optoppen, flexibele woonvormen, meergeneratiewonen en transformatie van bestaande bebouwing.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - Wonen nadrukkelijker positioneren als bestuurlijke prioriteit binnen de omgevingsvisie. Daarbij vraagt de woningbouwopgave om een expliciete afweging ten opzichte van andere ruimteclaims, zoals landschap, landbouw, natuur, water, mobiliteit, energie en bedrijvigheid.

5.2 Groene en gezonde leefomgeving

In het bestuursakkoord krijgt gezondheid een prominente plek. Daarbij wordt ingezet op dagelijks bewegen als onderdeel van preventie, het tegengaan van eenzaamheid, een dementievriendelijke samenleving en een groene en gezonde leefomgeving met voldoende ruimte voor ontmoeting, spelen en voorzieningen.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande ambitie voor een gezonde leefomgeving actualiseren door gezondheid nadrukkelijker te verbinden aan de inrichting van de openbare ruimte, vergroening, ontmoeting, bewegen, spelen en de nabijheid van voorzieningen.

5.3 Vergroening

In het bestuursakkoord krijgt vergroening een prominentere plek dan in de huidige omgevingsvisie. Het bestuur zet in op een groene en gezonde leefomgeving, het terugdringen van verharding en het toevoegen van bomen, beplanting en ander groen. Vergroening wordt daarbij nadrukkelijk gekoppeld aan leefbaarheid, ontmoeting, gezondheid en klimaatbestendigheid.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - Het belang van groen en vergroening nadrukkelijker positioneren binnen de omgevingsvisie. Daarbij vergroening explicieter verbinden aan gezondheid, leefbaarheid, ontmoeting, biodiversiteit en klimaatbestendigheid en een prominentere plek geven in de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen.

5.4 Ondermijning

In het bestuursakkoord wordt extra aandacht gevraagd voor een veilige, weerbare en leefbare Krimpenerwaard. Daarbij krijgt met name de aanpak van ondermijning extra nadruk. Ondermijning heeft ook ruimtelijke raakvlakken, bijvoorbeeld bij het gebruik van leegstaand vastgoed, vrijkomende agrarische bebouwing en bedrijventerreinen. Hoewel een gezond en veilig woon- en leefklimaat onderdeel uitmaakt van de huidige omgevingsvisie, wordt ondermijning daarin nog niet expliciet benoemd als ruimtelijk aandachtspunt.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - Ondermijning en de ruimtelijke preventie daarvan een explicietere plek geven in de omgevingsvisie, met aandacht voor leegstaand vastgoed, vrijkomende agrarische bebouwing en bedrijventerreinen.

5.5 Mobiliteit

Het bestuursakkoord bevestigt de bestaande koers op het gebied van bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Aanvullend wordt ingezet op deelmobiliteit, vrijwilligersvervoer, de inrichting van 30 km/u-gebieden binnen de bebouwde kom en maatwerk bij parkeernormen ten behoeve van woningbouwontwikkelingen.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Actualiseren - De bestaande mobiliteitskoers actualiseren met nieuwe accenten op deelmobiliteit, vrijwilligersvervoer, 30 km/u-gebieden en maatwerk bij parkeernormen. Daarbij vraagt de relatie tussen

mobiliteit, woningbouw, leefbaarheid en de inrichting van de openbare ruimte om een explicietere plek in de omgevingsvisie.

5.6 Energie-infrastructuur

Naast duurzame energieopwekking en energiebesparing vraagt ook de energie-infrastructuur steeds meer aandacht. In het bestuursakkoord wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor netcongestie, uitbreiding van energie-infrastructuur, energieopslag en slimme energiesystemen. De energietransitie wordt daarmee steeds meer benaderd als een integraal energiesysteem.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - Energie-infrastructuur, netcongestie, energieopslag en slimme energiesystemen een explicietere plek geven in de omgevingsvisie. Hoewel de huidige omgevingsvisie aandacht besteedt aan duurzame energieopwekking en energiebesparing, krijgen deze thema's daarin nog beperkt aandacht. De energietransitie vraagt daardoor om een verbreding van duurzame energieopwekking naar een integraal energiesysteem met ruimtelijke consequenties voor wonen, werken en de inrichting van de leefomgeving.

5.7 Waterpeil volgt functie

Het bestuursakkoord bevestigt het belang van een goede waterkwaliteit en waterbeheer, maar kiest tegelijkertijd expliciet voor het uitgangspunt waterpeil volgt functie. Daarbij wordt uitgesproken dat verdere verhoging of fixatie van het grondwaterpeil in landbouwgebieden niet wenselijk is. Dit vraagt om een duidelijke positionering van functies in het buitengebied en de betekenis die dit heeft voor waterpeilen, bodemdaling en waterbeheer.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - Het uitgangspunt waterpeil volgt functie explicieter verankeren in de omgevingsvisie. Daarbij vraagt de relatie tussen landbouw, waterbeheer, bodemdaling, natuur en klimaatadaptatie om een heldere positionering en integrale afweging binnen het toekomstperspectief voor het buitengebied.

6. Inzichten vanuit de organisatie

De huidige omgevingsvisie wordt inmiddels enkele jaren toegepast in de praktijk. Hierdoor is beter zichtbaar geworden welke onderdelen goed functioneren en waar behoefte bestaat aan aanscherping of aanvulling. Vanuit de ambtelijke organisatie zijn verschillende aandachtspunten aangedragen die van belang zijn voor de actualisatie van de visie.

6.1 Cultuurhistorie en erfgoed

Uit de evaluatie van de huidige omgevingsvisie blijkt dat cultuurhistorie en erfgoed wel onderdeel uitmaken van de Krimpenerwaarden: het versterken van de cultuurhistorische waarden van het landschap en de beleefbaarheid van erfgoed worden daarbij als concrete kansen genoemd. Deze kansen zijn maar beperkt doorvertaald naar de strategische koers. In de huidige visie ontbreekt een expliciete positie voor erfgoed, waardoor onvoldoende duidelijk is welke rol cultuurhistorie en erfgoed spelen bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de organisatie wordt daarom behoefte gezien aan een duidelijkere strategie en positionering van erfgoed binnen de omgevingsvisie.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - Cultuurhistorie en erfgoed een explicietere strategische positie geven binnen de omgevingsvisie, zodat duidelijker wordt welke rol cultuurhistorie en erfgoed spelen bij ruimtelijke ontwikkelingen en de bescherming, versterking en beleefbaarheid van de identiteit van de Krimpenerwaard.

6.2 Toerisme en recreatie

Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie zijn verschillende recreatieve verbindingen gerealiseerd, onder meer in NNN-natuurgebied wat in ontwikkeling is. Tegelijkertijd is de beschikbare capaciteit voor toerisme en recreatie afgenomen en is besloten te bezuinigen op dit beleidsveld. Hierdoor staat het ambitieniveau van sommige onderdelen van de huidige omgevingsvisie onder druk. Daarnaast wordt in het Omgevingsprogramma Landbouw nadrukkelijk aandacht gevraagd voor recreatieve voorzieningen als nevenfunctie bij agrarische bedrijven. Daarmee worden recreatie, landbouw en de beleving van het landschap sterker met elkaar verbonden.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - Het ambitieniveau voor toerisme en recreatie opnieuw beoordelen in het licht van de beschikbare capaciteit en middelen. Daarbij bezien hoe de ambities uit de huidige omgevingsvisie zich verhouden tot de uitvoeringsmogelijkheden van de gemeente. Ook vraagt de relatie tussen recreatie, landbouw en landschap om een heroverweging van de rol die recreatieve nevenfuncties bij agrarische bedrijven kunnen spelen in de ontwikkeling van het buitengebied.

6.3 Landschap

Het landschap wordt in beleid op alle schaalniveaus beschouwd als één van de belangrijkste kwaliteiten van de Krimpenerwaard. Sinds de vaststelling van de omgevingsvisie is deze waardering verder versterkt in onder meer het Toekomstperspectief Vitaal Krimpenerwaard en ook het bestuursakkoord noemt het unieke slagenlandschap. Tegelijkertijd heeft het landschap in de huidige omgevingsvisie geen zelfstandig speerpunt gekregen en ontbreekt een nadere uitwerking van de rol die het landschap speelt bij toekomstige ruimtelijke keuzes.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - Het landschap een explicietere strategische positie geven binnen de omgevingsvisie en duidelijker maken welke rol landschappelijke kwaliteiten spelen bij ruimtelijke ontwikkelingen, afwegingen en de bescherming, versterking en beleefbaarheid van de identiteit van de Krimpenerwaard.

6.4 Integraliteit

Uit de evaluatie van de huidige omgevingsvisie blijkt dat veel speerpunten nog steeds actueel zijn, zeker in combinatie met de omgevingsprogramma's. Tegelijkertijd ontbreekt een helder integraal beeld. De visie maakt beperkt inzichtelijk hoe verschillende opgaven en belangen zich tot elkaar verhouden en hoe keuzes worden gemaakt wanneer ruimtelijke claims met elkaar concurreren. Door de toenemende druk op de ruimte neemt de behoefte toe aan een visie die richting geeft aan integrale afwegingen en prioriteiten.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Toevoegen - De omgevingsvisie sterker integraal vormgeven door opgaven en belangen niet afzonderlijk maar in samenhang te beschouwen en daarbij expliciet te maken welke keuzes en prioriteiten worden gesteld.

6.5 Gebiedsgerichte keuzes

De huidige omgevingsvisie bevat een eerste aanzet tot gebiedsgerichte keuzes, maar veel opgaven worden nog thematisch benaderd. Hierdoor landen meerdere ambities in dezelfde gebieden zonder dat expliciet wordt gemaakt hoe deze zich tot elkaar verhouden. Er is behoefte aan een meer gebiedsgerichte benadering waarin duidelijk wordt welke kwaliteiten, functies en ontwikkelrichtingen per gebied leidend zijn en welke keuzes daarbij worden gemaakt.

Actie voor actualisatie omgevingsvisie: Herijken - De omgevingsvisie sterker gebiedsgericht uitwerken en per gebied inzichtelijk maken welke kwaliteiten, functies en ontwikkelrichtingen leidend zijn en welke ruimtelijke keuzes daaruit voortvloeien.